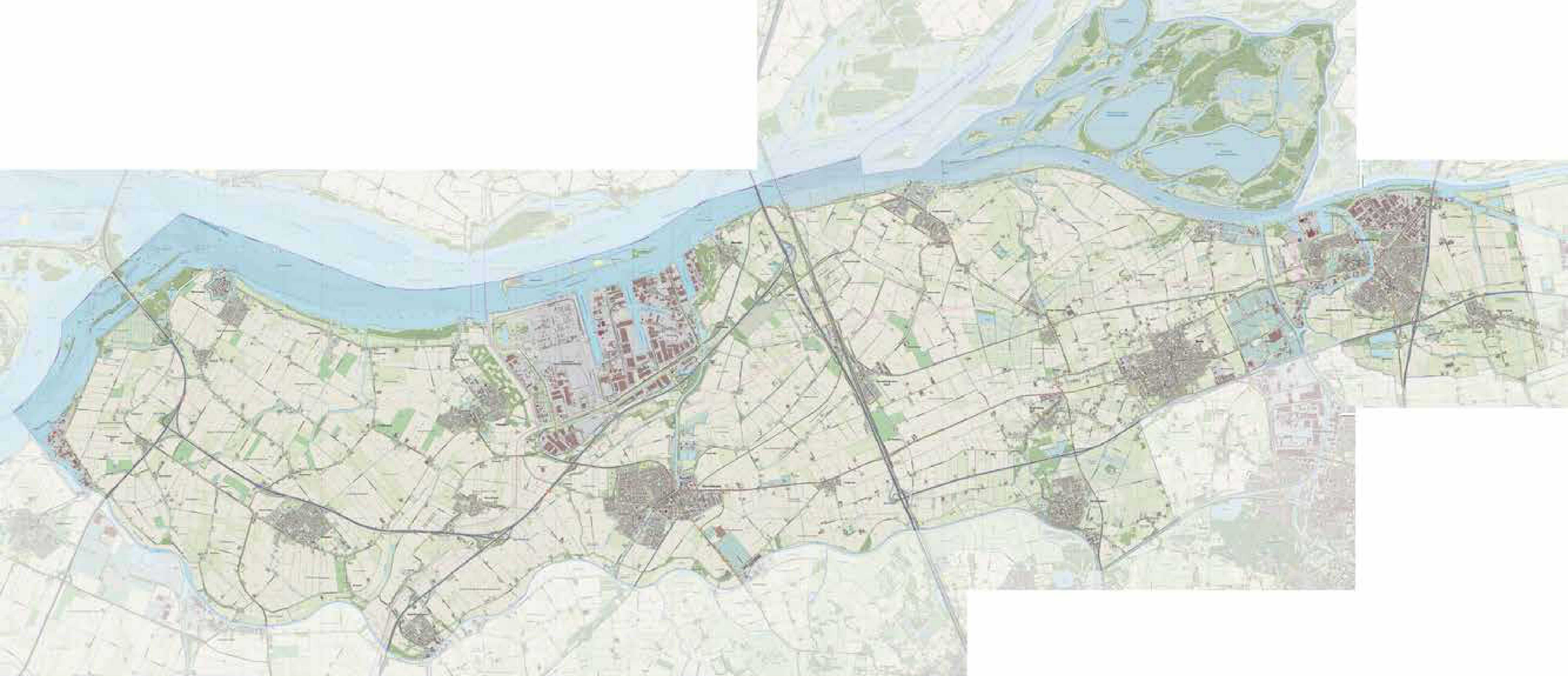

Ontwerptafel Powerport Moerdijk

Moerdijk - Drimmelen - Geertruidenberg

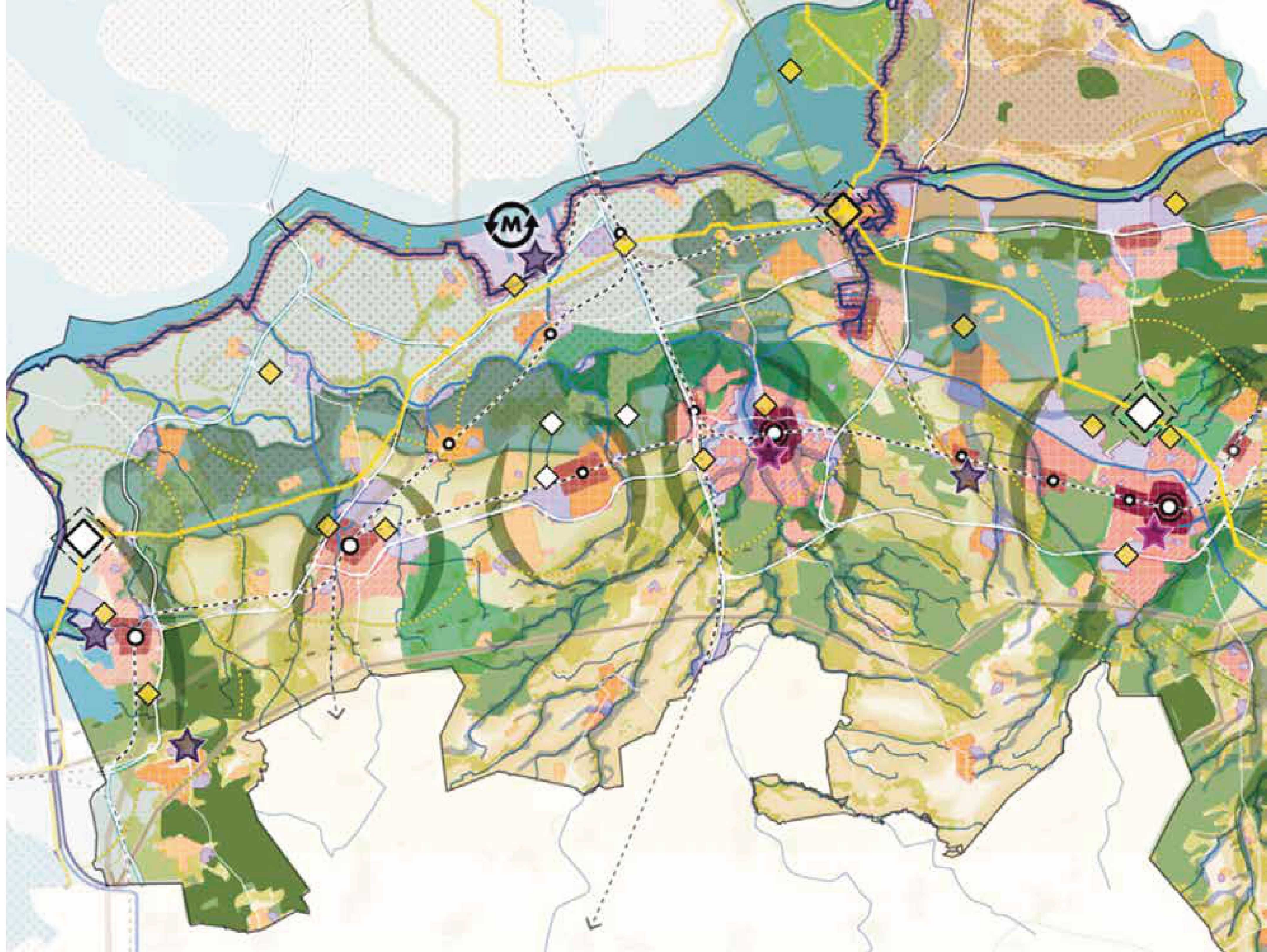
Agenda van vandaag

13.00u - 16.00u

- **Doel sessie: Op vlieghoogte komen en weten wat er te kiezen valt.**
- **Welkom / inloop**
- **Presentatie update stand van zaken**
- **Werksessie ronde 1: Technische verdieping projecten**
- **Werksessie ronde 2: Gesprek over belangen. Wat voor plek wil je zijn?**

Aanleiding Powerport

- Ruimtelijke voorstel Brabant
- Ontwikkelstrategieën SRBT en WBW.
- Groeiende vraag naar ruimte voor energieinfrastructuur en voorzieningen, logistiek, circulaire economie.
- Inzicht van stapeling belangen nationaal energietransitie, de omvang (past het) en wat is de lokale impact?

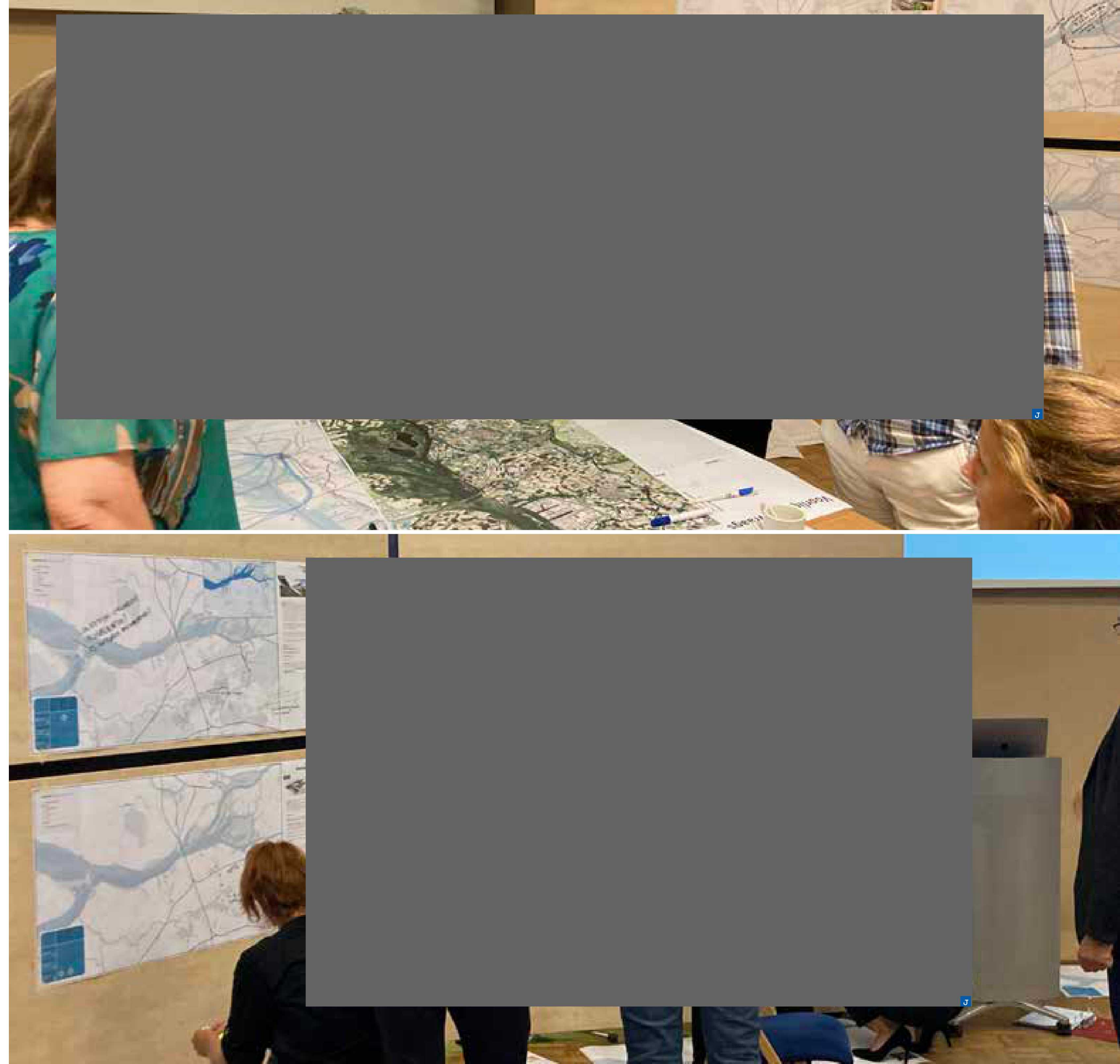
Proces

Fase 1: quick scan zomer 2023

- Werksessie 29 augustus 2023
- Besluit kopgroep 26 september 2023:
 - Onderschrijven belangen en complexiteit
 - Opdracht tot technische verdieping

Fase 2: technische verdieping december 2023 – april 2024

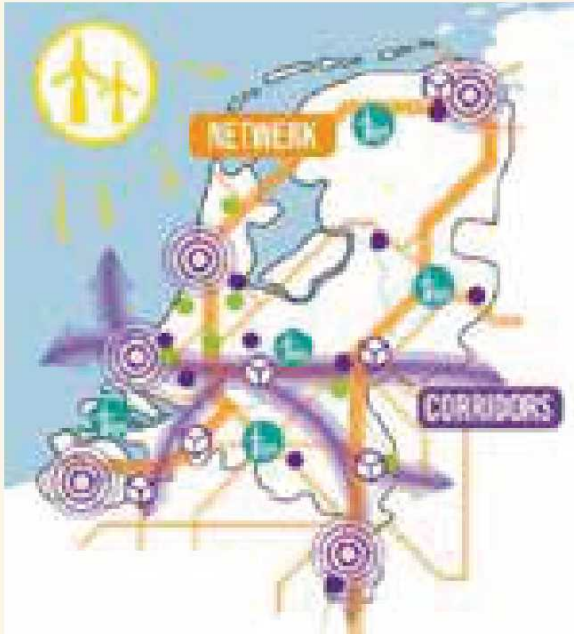
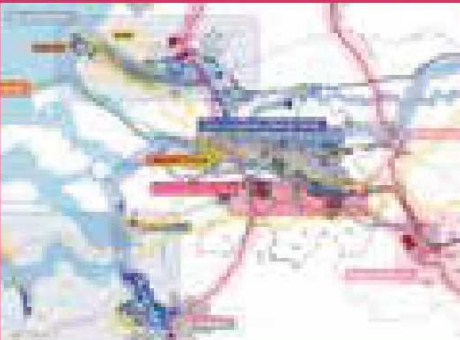
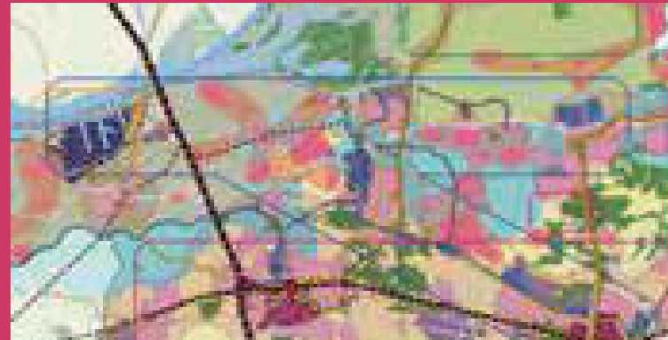
- 2 werksessies (20/2 en eind april)
- Besluit kopgroep
 - Bouwstenen voor het vervolg
 - Verdere verdieping of direct door naar gebiedsgerichte uitwerking?

Moerdijk - Drimmelen - Geertruidenberg

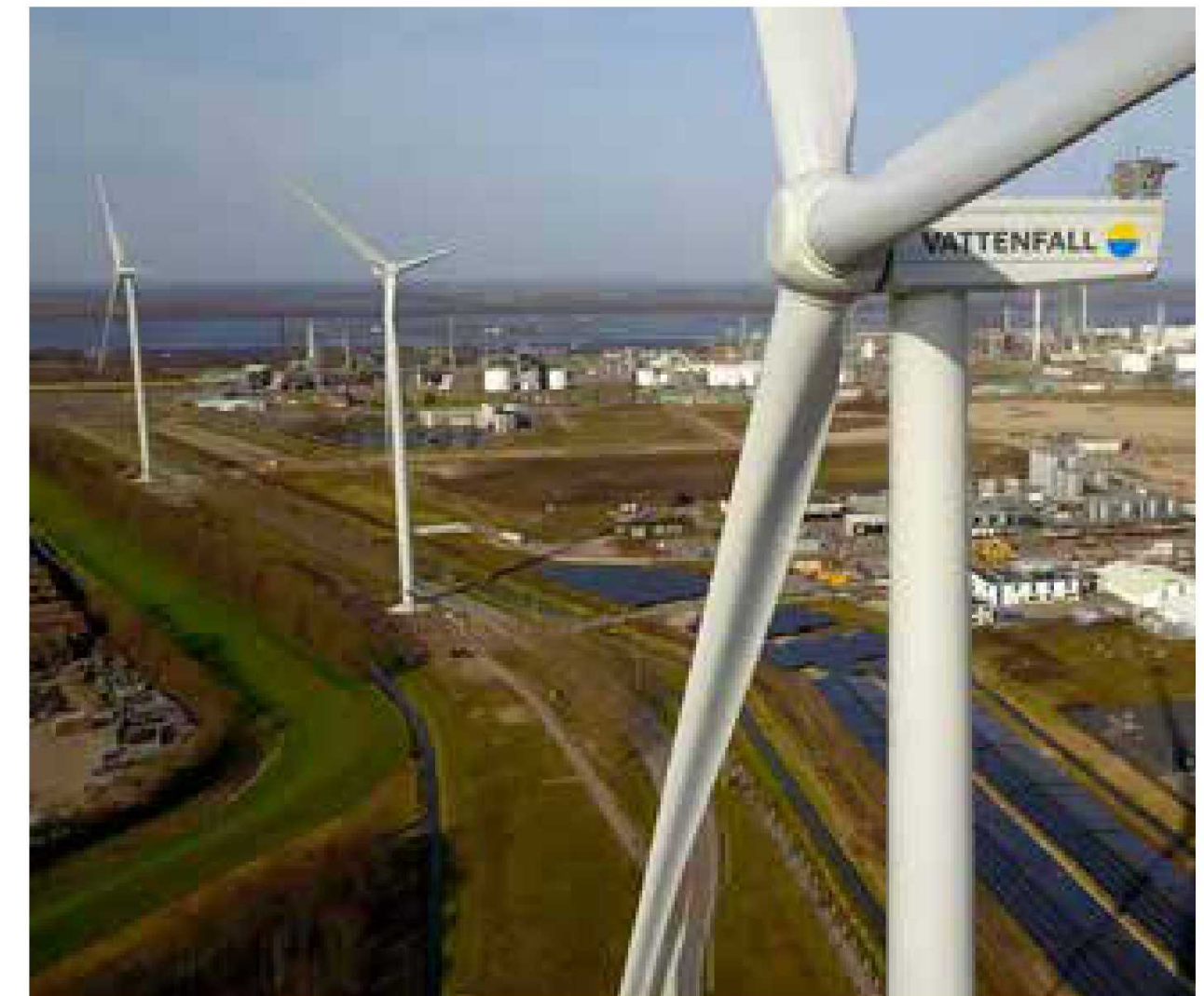
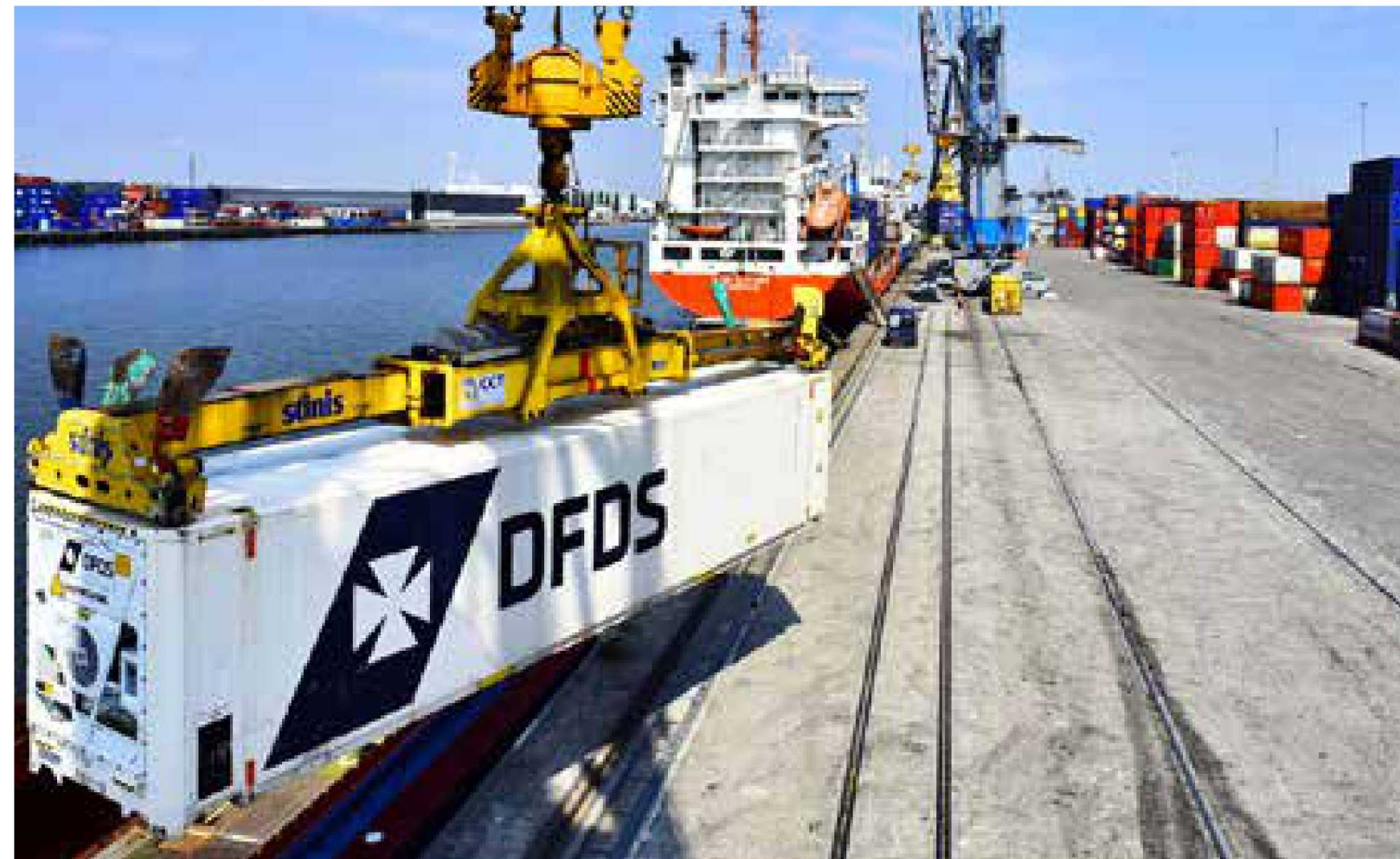

Nationaal

Perspectief 1: Perspectief voor landbouw en natuur		Perspectief 2: Ordenende netwerken voor energie en (circulaire) economie		Perspectief 3: Leefbare steden en regio's	
Startpakket nationale ruimtelijke opgaven					
	Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) Transitiefonds Stikstof Programma Ons Landschap (Ruimtelijke kwaliteit, groenblauwe dooradering en bossenstrategie) Programma Erfgoed voor de Toekomst (Brabantse Zeekleipolders, Biesbosch, Baronie, Langstraat) Agenda Natuurinclusief Nationaal Programma Water en Bodem sturend - Maatlat Klimaat adaptief bouwen Deltaprogramma - Nieuwe Deltabeslissingen - Deltaprogramma Zoetwater - Integraal Rivier Management - Kennisprogramma Zeespiegelstijging		Nationaal Programma Energiesysteem (NPE) Nationaal Programma Energie Hoofdstructuur (PEH) en Rijkscoördinatieregeling (RCR) Nationaal Programma Verduurzaming Industrie; Nationaal Programma Infrastructuur Duurzame Industrie (PIDI) inclusief het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat (MIEK) Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën (RESSen) Perspectief op de Economie van 2050 Programma Werklocaties en Grip op grootschalige bedrijfsvestigingen Programma Circulaire Economie		Programma Woningbouw en Afspraken Woondeals Mobiliteitsvisie Mobiliteitsvisie 2050 - Toekomstvisie Spoorgoederenvervoer - Actualisatie van Toekomstbeeld OV - Basisnet spoor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) Nationaal Milieuprogramma
Ruimtelijk Voorstel (RV)					
	Brabants Programma Landelijk gebied (BPLG)		Op te stellen energievisie / pMIEK / RE(K)S		Ontwikkelperspectief stedelijk Brabant 2040 + uitvoeringsagenda Mobiliteitspakketten (op netwerkniveau) Bergen op Zoom-Roosendaal-Moerdijk Regionale woondeals WBW & SRBT
 		Ontwikkelstrategie Stedelijke regio West-Brabant West (SRWBW) Ontwikkelstrategie Stedelijke regio Breda – Tilburg (SRBT)			
'Ontwikkelstrategie' (?) Powerport Moerdijk					
(ontwerp) Omgevingsvisies				 	
		Havenstrategie Moerdijk 2030 (Havenbedrijf + gemeente + provincie)			

Haven- en industriegebied Moerdijk ...

Bekend met nationale opgaven, maar zelf ook ambitieus

Tussen Dorp Moerdijk, LPM en Station Lage Zwaluwe ...

Dorp tussen water, infra en industrie

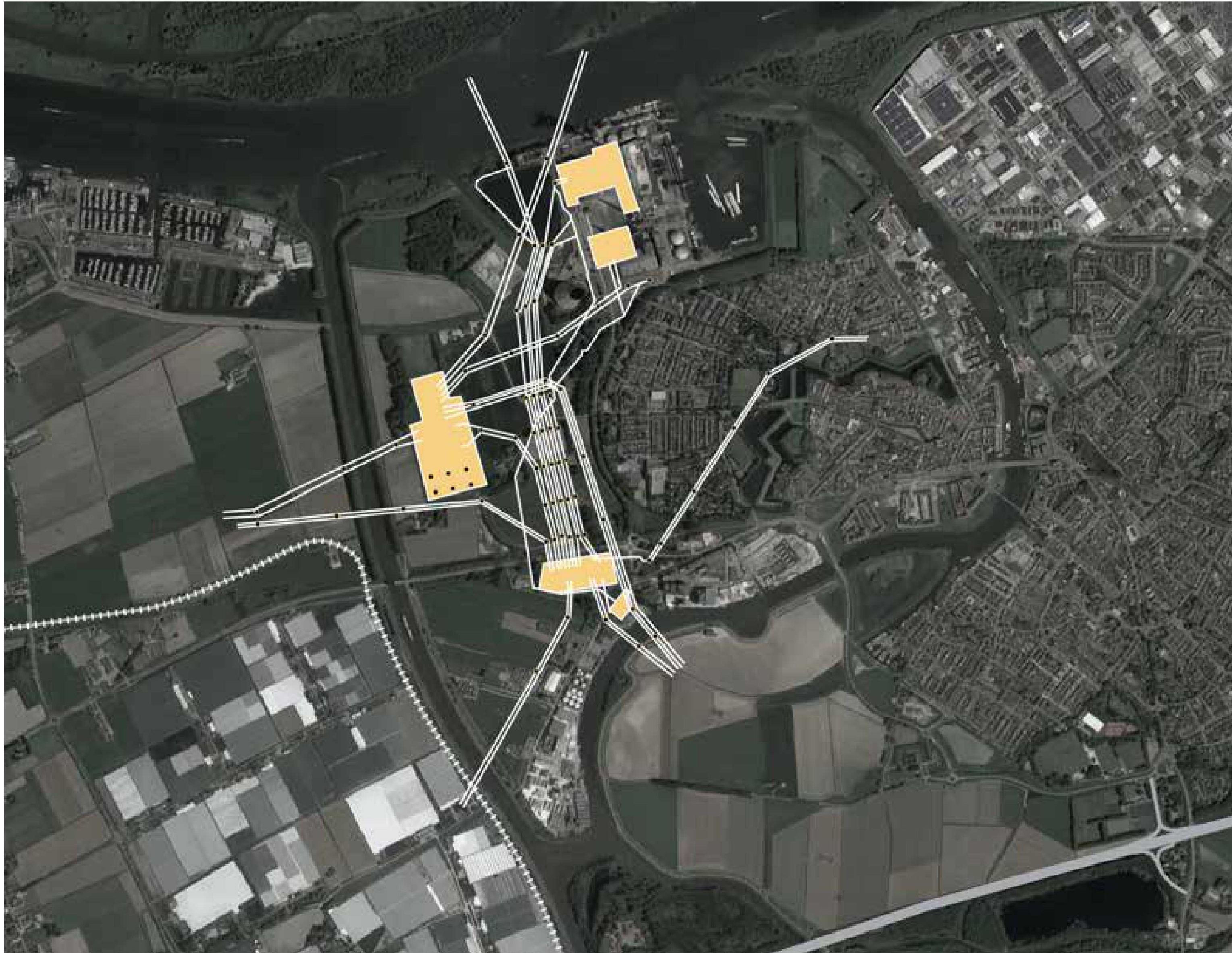
Drimmelen ...

Groenblauw wonen in een open landschap

Amergebied Geertruidenberg ...

Erfenis van de Amercentrale (80% leegstand) tussen de Biesbosch en een 14e eeuwse vestingstad.

Opdracht ontwerptafel

Inzicht integrale **ruimte vraag** (fysiek & milieu) 2030, met doorkijk 2050

- Moerdijk, Drimmelen, Geertruidenberg
- Energie, economie, landschap, leefbaarheid, bereikbaarheid etc.

**Diep, breed,
rond en.....ver**

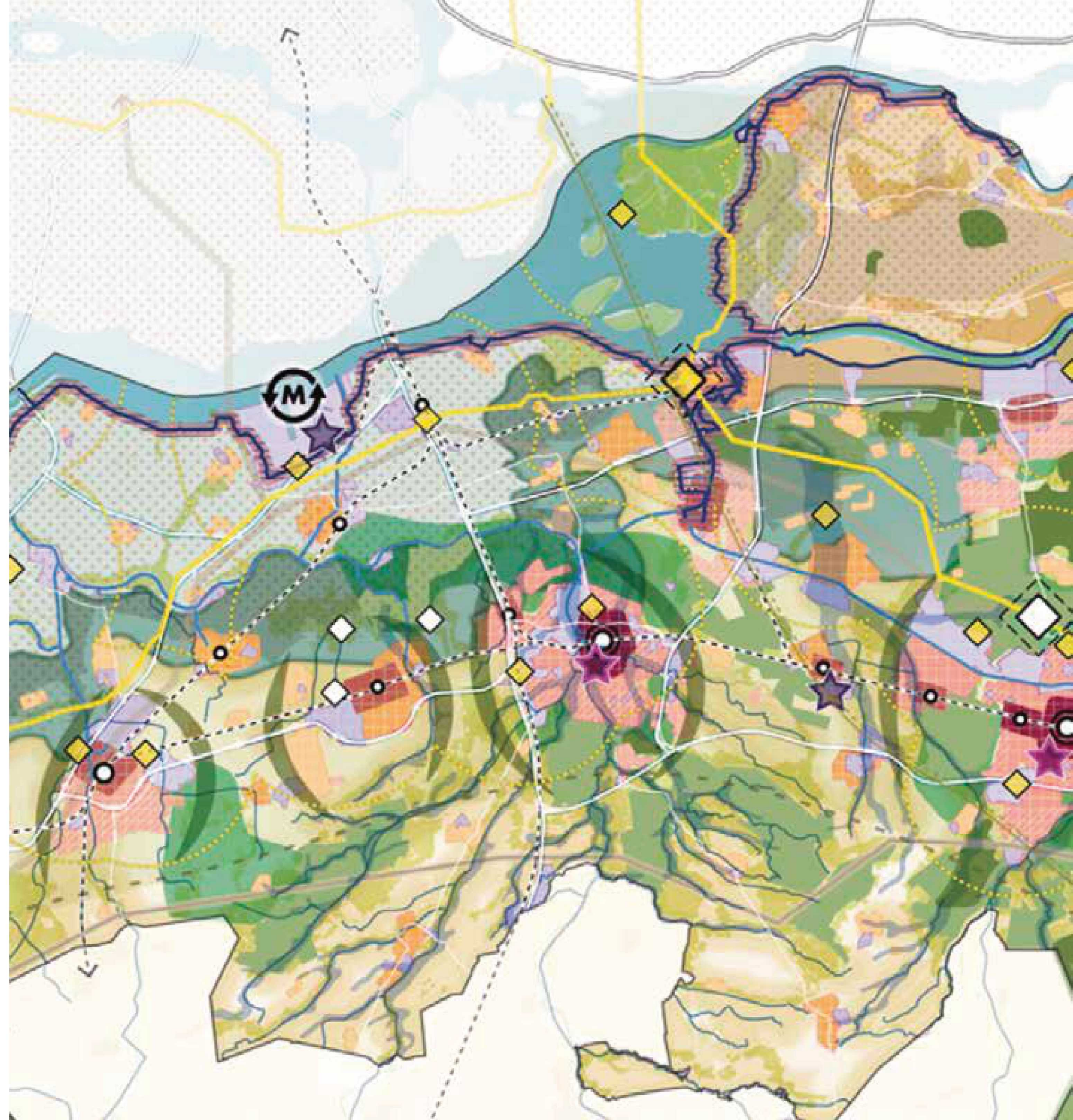
Advies over:

- Inpassing en randvoorwaarden (wat, waar, hoe)
- Mogelijke systeemkeuzen (wat wel/wat niet)
- Waar investeren in gebiedskwaliteit & leefbaarheid

Brede welvaart

Afspraken rijk, provincie, gemeenten:

- integraal en **toekomstbestendig** ontwikkelperspectief
- **Samenwerking & financiering**

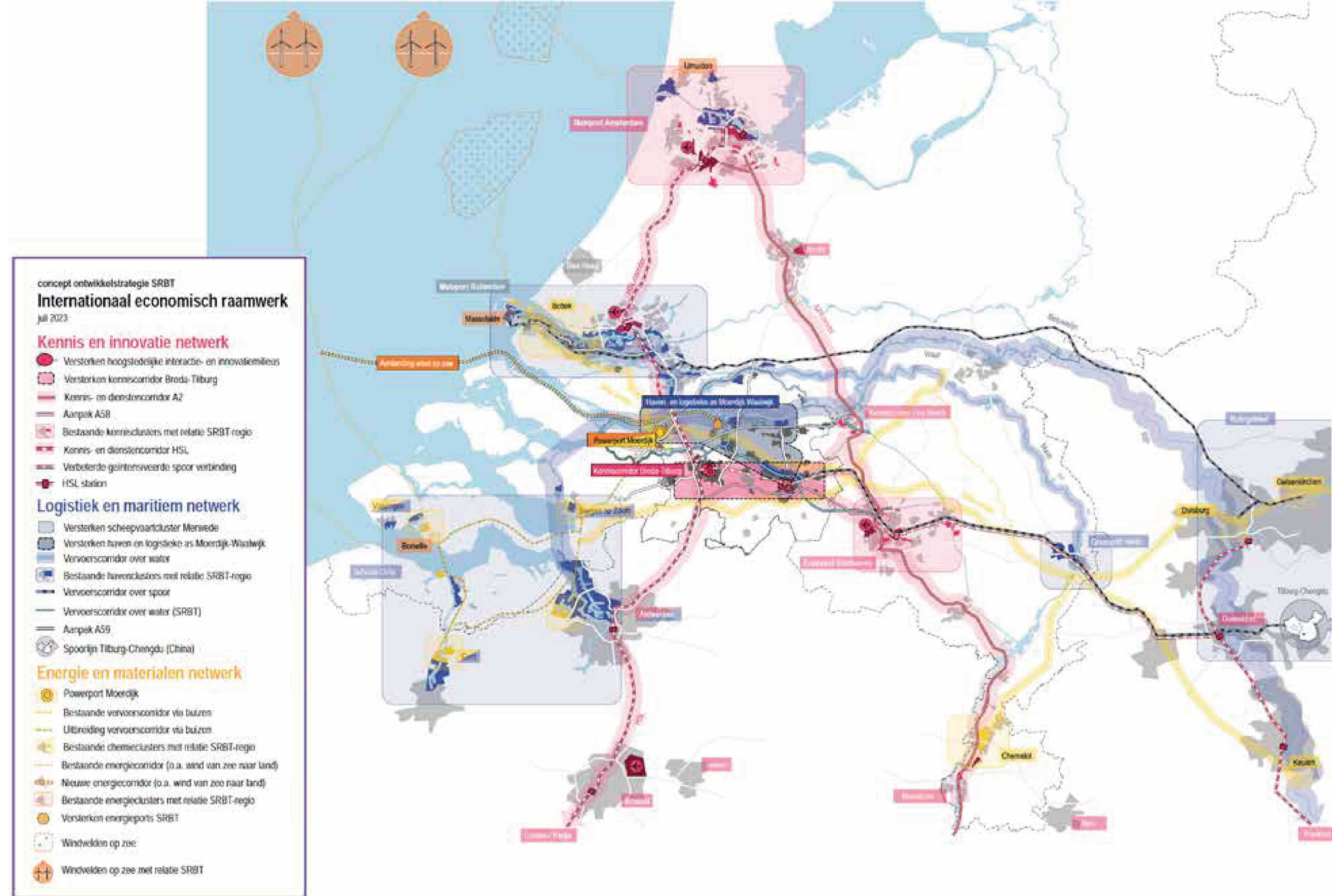

Ligging tussen Rotterdam en Antwerpen (Vlaams Nederlandse Delta)

- Knooppunt van buis, weg, spoor en water.
- Tussen Havens van Rotterdam, Antwerpen, Zeeland en de Brabantse Stedenrij.
- Onderdeel van stedelijke regio's SRBT en WBW
- Kennisclusters Breda en Tilburg gekoppeld aan de maakindustrie op de as Waalwijk - Moerdijk

Daardoor:

- Ruimte vraag grootschalige logistiek
- Groei goederen op het spoor (en spoor-emplacementen)

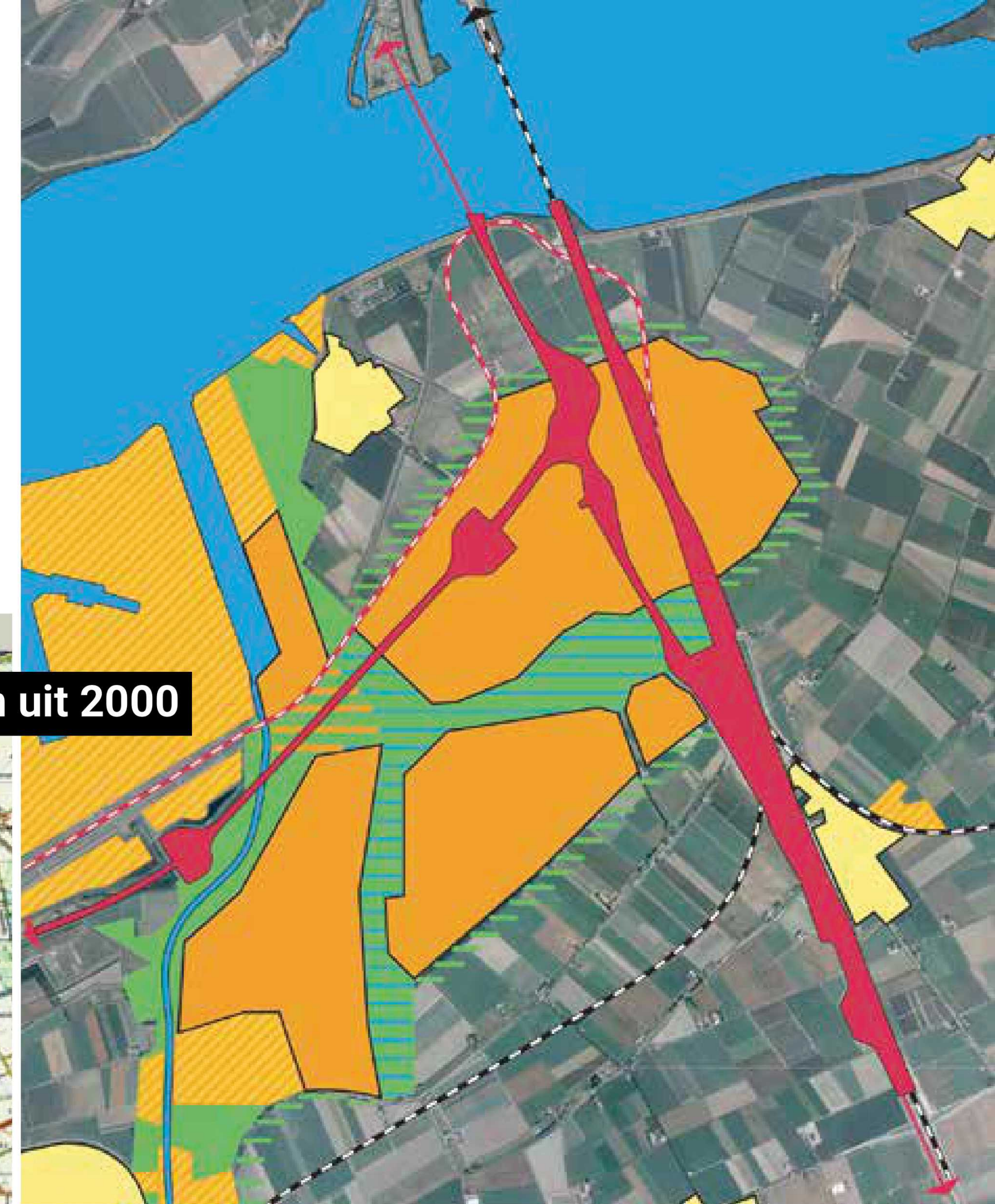

Moerdijkse Hoek

- Rond 2000. Plannen voor Moerdijkse hoek (Mainportontwikkeling Rotterdam), HSL en uitbreiding A16
- 2011: gezondheids- en veiligheidsdiscussie Chemie-Pack (weglekkende chemicaliën in water en bodem)

Plannen uit 2000

600ha aan nieuw industrieterrein

Figuur 1.1 Zoekgebied bedrijventerrein Moerdijkse Hoek.

Nieuwe grote ruimteclaims als gevolg van nationale energietransitie en groei naar circulaire economie. Groei en verduurzaming op slot door stikstof en geluid

Aanleiding (1): nationale initiatieven

- Kabinet in Klimaatwet: NL in 2030 55% minder CO₂-uitstoot dan in 1990, in 2050 klimaatneutraal.
 - Inzet op o.a. energie uit zon en wind (van zee) Aanlandingen in Eemshaven, Borsele, Noordzeekanaal, Maasvlakte en Moerdijk / Geertruidenberg
 - Verduurzamen van zware- en chemische industrie (o.a Shell) levert significante bijdrage. Behoeft aan elektriciteit.
- Nationale transitieopgave circulaire economie: Moerdijk multimodaal ontsloten + bestaande grootschalige industrie (chemie, circulair, logistiek en energie) -> Lopende verkenning qua ruimtebeslag (o.a. goederenspoor)
- RCR projecten o.a.: Aanlanding wind van zee (Nederwiek 3), Delta Rhein Corridor, 380kV Station Moerdijk, 380kV Rilland Tilburg, Waterstofback bone, 380kV Tracé Geertruidenberg – Krimpen (lopend, opgestart of in opstarting)

NOS Nieuws • Donderdag 13 april 2023, 15:38

Shell belooft CO₂-uitstoot Rotterdam en Moerdijk komende jaren te verlagen

Shell zal de CO₂-uitstoot van zijn fabrieken in Rotterdam en Moerdijk de komende jaren fors verminderen. Dat heeft het olie- en gasconcern afgesproken met het kabinet en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant.

Het bedrijf wil in 2030 3,9 megaton minder CO₂ uitstoten. Dat is 20 procent van wat de Nederlandse industrie in totaal moet reduceren tegen die tijd. Shell wil verder de stikstofuitstoot met minstens 10 procent verminderen.

SHELL MOERDIJK

- Forse reductie CO₂-uitstoot. Shell Moerdijk naar CO₂-0 betekent ca 60% van de Brabantse CO₂-uitstoot reduceren (20% van totaal in NL).
- Oplossen transportschaarste draagt bij aan verdere CO₂-reductie regionaal MKB.
- Oplossen transportschaarste draagt bovendien bij aan het verbeteren van het economische vestigingsklimaat, bedrijven hebben hier weer toekomstperspectief. Dat is goed voor de economie en de werkgelegenheid.

AMERCENTRALE

- Levert 51.000 huishoudens warmte (Breda - Tilburg)
- Stookt nu op biomassa (en zeer klein aandeel steenkool (per 2025 verbod op steenkool))
- Per 1/1/2027 stopt subsidie op gebruik biomassa
- RWE is eigenaar van de elektriciteitscentrale, Ennatuurlijk van het warmtenet (leverplicht)
- Alternatieven worden onderzocht: industriewarmte Moerdijk, aardwarmte, Aanlanding van wind locatie.

▲ Bezoeker van de open dag bij de Amercentrale in Geertruidenberg. © Pix4Profs-Ron Magiels

Amercentrale stopt met leveren stadswarmte aan Breda en Tilburg

BREDA - De Amercentrale in Geertruidenberg stopt per 1 januari 2027 met het leveren van warmte aan het stadsnet van Breda en Tilburg. Als reden geeft exploitant RWE dat per die datum de subsidie op het stoken van biomassa komt te vervallen.

Geert Nijland 14-12-22, 11:30

Belangrijke rol voor Powerport Moerdijk

Bij vrijwel alle energieplannen om ons land vanaf 2030 onafhankelijk van fossiele brandstoffen te maken, vervult Moerdijk een sleutelrol.

▲ Haven- en industrieterrein Moerdijk is een belangrijke spil in de energietransitie van Nederland. FOTO: JOURNALISTEN

Wim van den Broek
Zevenbergen

Moedijk als spin in het web van de landelijke energietransitie. In IJsselstein en Rotterdam-Schiphol is er zelfs al een naam voor bedacht: Powerport Moedijk. Een sterke merknaam wellicht, maar de reeks grote en complexe opgaven vragen veel van een relatief kleine gemeente met 17.000 inwoners.

Wethouder Danny Dingerhans is zich daarvan terdege bewust. „Moedijk staat aan de basis van veel oplossingen waar het gaat om de energietransitie. Dat hangt samen met de aanwezigheid van zware chemische industrie, energiegroepen en pakkettolers op het gebied van infrastructuur. Als eigenwinst te behalen valt op het gebied van verduurzaming, dan is het op ons grondgebied.”

Gigantisch network

Tegelijkertijd stapelen de energie-infrastructuren zich op. Dit maakt het gebied geboden, wil we de klimaatdoelstellingen van 2030 halen. Om de transitie voort te trekken, moet een gigantisch werk van labels en bindingen worden aangepast. Niet geheel toelichtend een groot deel van dat netwerk de gemeene Moerli

Voor de aarding van de hoogspanningslijn tussen Hlland en Tilburg moet 'ergras in Moerdijk'

die Betreffende: gesund

Waar een ander onderzoek is gaande naar de levering van verwarmte van bedrijven op Noordelijk ter aanvulling van het warmtenet van de Amencentrale in Geertruidenberg, waarmee woonwijken van warmte worden voorzien. Ook het waterstofnetwerk en de geothermie raken de uitgestrekte in-

Moerdijk moet een aantrekkelijke en veilige plek blijven

- Darryl Dingemans,
wethouder Mondriaan

NOS Nieuws • Vrijdag 13 december 2019, 01:47

Regeringsleiders spreken af: EU in 2050 klimaatneutraal

niak richting het Limburgse Chemelot en Duitsland. Ook die busleidingen liggen straks dicht onder

maatschappelijke weerstand en dus vertraging als niet gekozen wordt voor een integrale aanpak."

Roep om integrale aanpak voor energievraagstuk

'DE ENERGIETRANSITIE VINDT HIER PLAATS'

[illegible]

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 395–402

“Deze projecten worden ingepast op de specifieke ‘electronic lifestyle’, zegt de directeur Danny Bangevoen. “Het tegenwicht op oppositie op het gebied van technologieën, ontwikkeling van het bedrijfsleven, innovatie en arbeidsmarkt, leidend tot een uitdaging voor de lokale overheden en de lokale economie.”

[illegible]

© 2000 Blackwell Science Ltd
Journal of Internal Medicine 247: 395–402

Notes

CLA also has two *SDS* pages: *Key Messages* (p. 10) and *Appendix* (p. 11) that follow the same logic as the generalist knowledge component, but are secondarily with descriptions of an "intermediate" focus. On various "chapters" it "bring[s] forward its findings" regarding the role of *SDS* in meeting corporate goals. It repeats that our *SDS* report is not a "cookbook" (p. 10).

[illegible]

Wolfsburen schijngraven
 Schiphol is nu depressiever in als toen
 van Minske denken over de schijn-
 graven. De gemeenten van dat gebied
 werden in wolfsburen, dat het van
 deinde dat graving moed is het niet.

De in wolfsburen getuigen de schijngraven
 van wolfsburen, dat schijngraven uit de
 schijngraven van wolfsburen is schijngraven
 moed dat schijngraven van de schijngraven
 van wolfsburen is het niet.

Wolfsburen

[illegible]

criticism following the opening up of the engineering and construction markets of the Arab world from multinational firms, argue that such criticism

Copyright © 2004 by John Wiley & Sons, Inc.
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from John Wiley & Sons, Inc.

multidimensional, multidisciplinary approach. His most visible things are plants of various sizes, mostly, around an oval room, including:

das durch die Verengung der Luftröhre bedingt ist, die durch die Verengung der Luftröhre bedingt ist, die durch die Verengung der Luftröhre bedingt ist.

Shell belooft CO2-uitstoot Rotterdam en Moerdijk komende jaren te verlagen

Shell zal de CO₂-uitstoot van zijn fabrieken in Rotterdam en Moerdijk de komende jaren fors verminderen. Dat heeft het olie- en gasconcern afgesproken met het kabinet en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant.

Het bedrijf wil in 2030 3,9 megaton minder CO2 uitstoten. Dat is 20 procent van wat de Nederlandse industrie in totaal moet reduceren tegen die tijd. Shell wil verder de stikstofuitstoot met minstens 10 procent verminderen.

De noodklok is geluid over het stroomnet, maar hoe nu verder?

Nu het kabinet de intentie heeft uitgesproken om het overvolle stroomnet tijdens pieken te ontzien, bepleiten grootverbruikers een snelle...

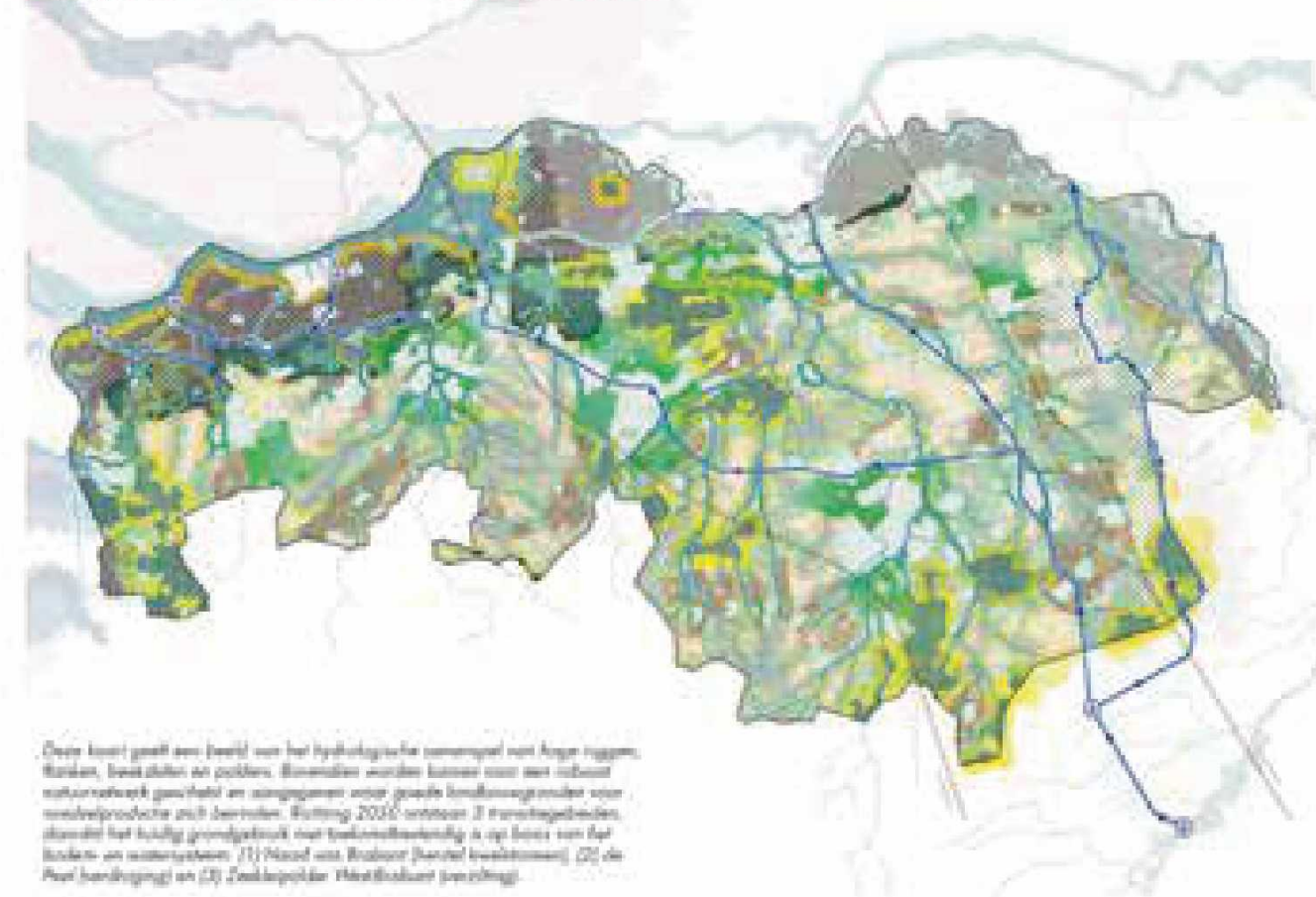
Economie 20 oktober 2023

CO ₂ -emissie EU-ETS bedrijven (in tonnen)	2021	2022
% Moerdijk van Brabant	63,7%	59,2%
% Shell van Moerdijk	89,1%	85,5%

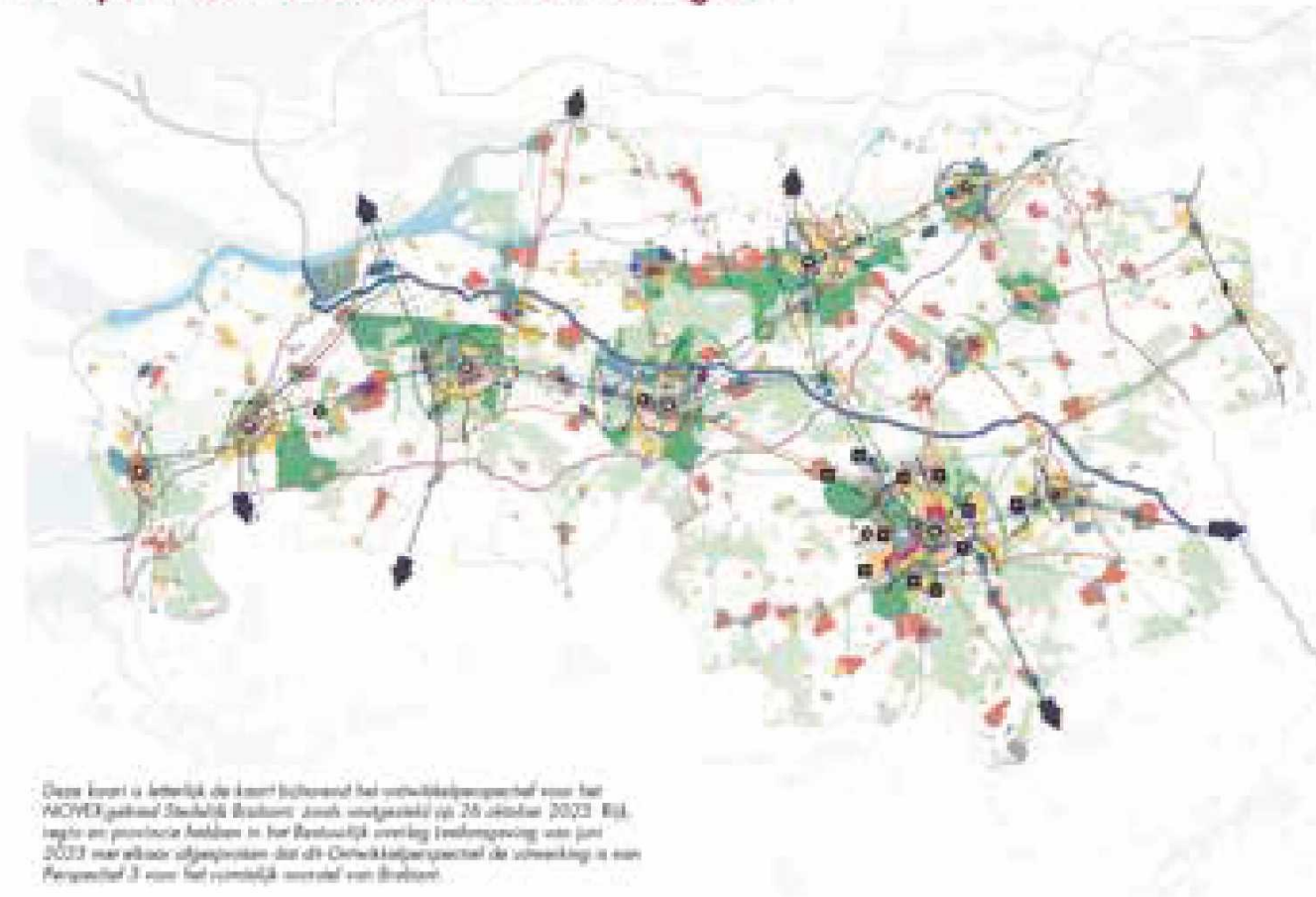
Aanleiding (2): Lokale / Regionale opgaven

- Brede welvaart vanuit regionale verstedelijkingsstrategieën WBW en SRBT (voorzieningen, woningbouw irt demografie).
 - Bodem en water sturend (o.a Hoogwaterbeschermingsprogramma)
 - Natuur en landschapontwikkeling
 - Economie: nieuwe 'spatial fix' door transitie van de landbouw en opkomst van nieuwe economieën (energie, circulariteit)
 - Mobiliteit: mobiliteitstransitie in het daily urban system
 - Transportschaarste elektriciteitsnet / RESsen.
- Lokale leefbaarheidsvraagstukken a.g.v.:
 - Concentratiebehoefte van energieinfrastructuur ('nieuwe industrie')
 - Nieuwe verhoudingen tussen energieinfrastructuur - landschap

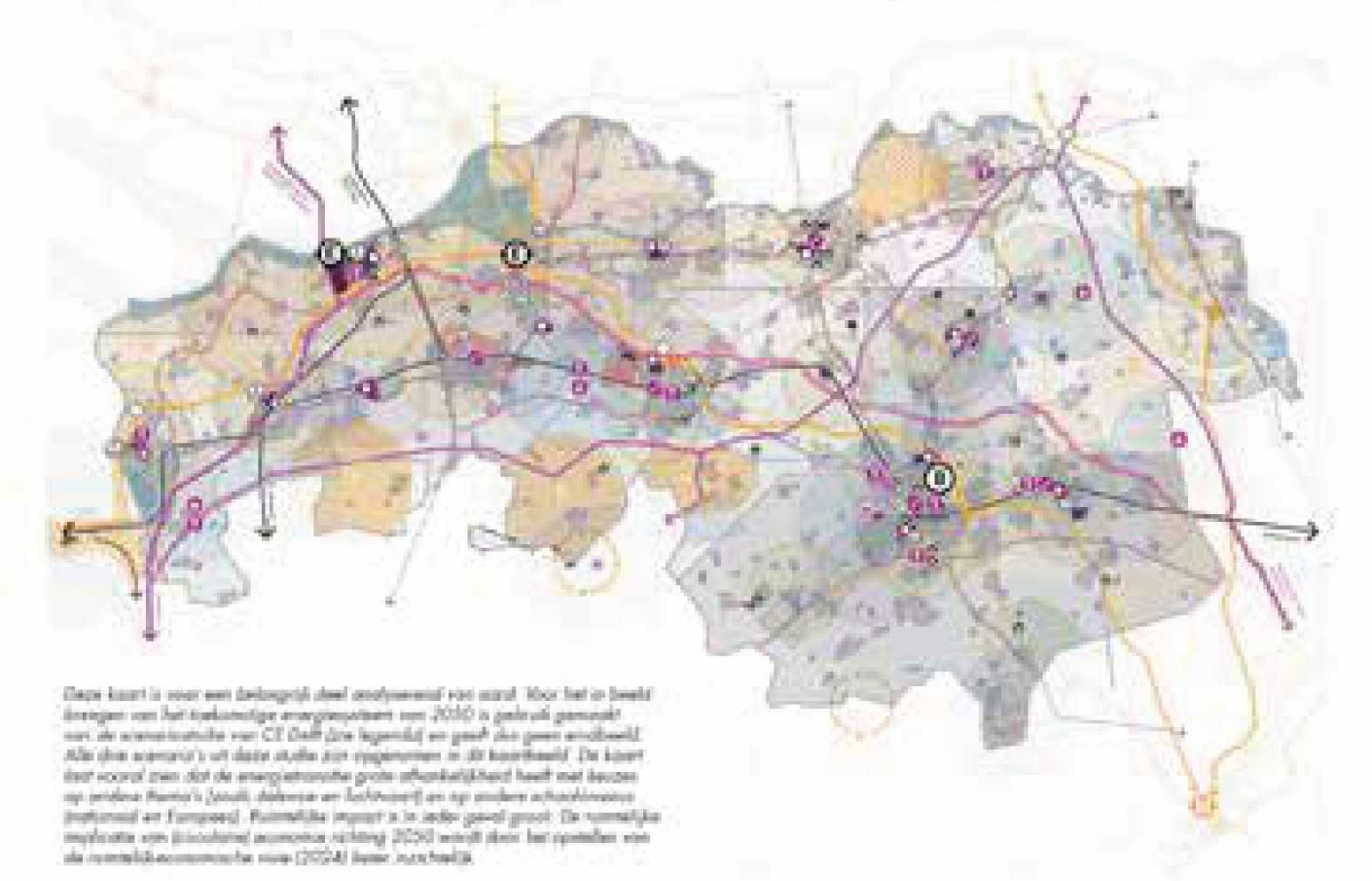
Perspectiefkaart Natuur en landbouw

Perspectiefkaart: Leefbare steden en regio's

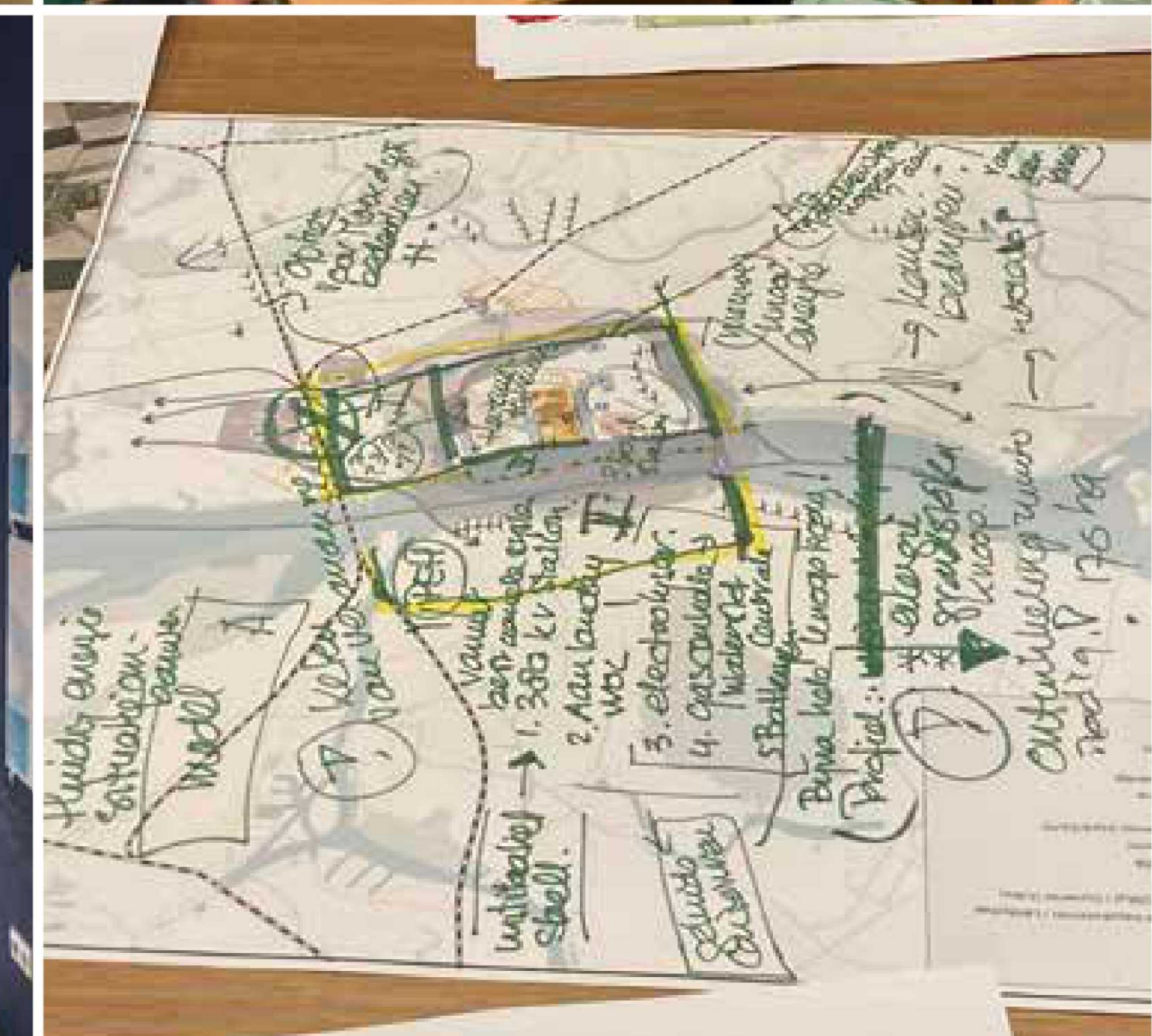
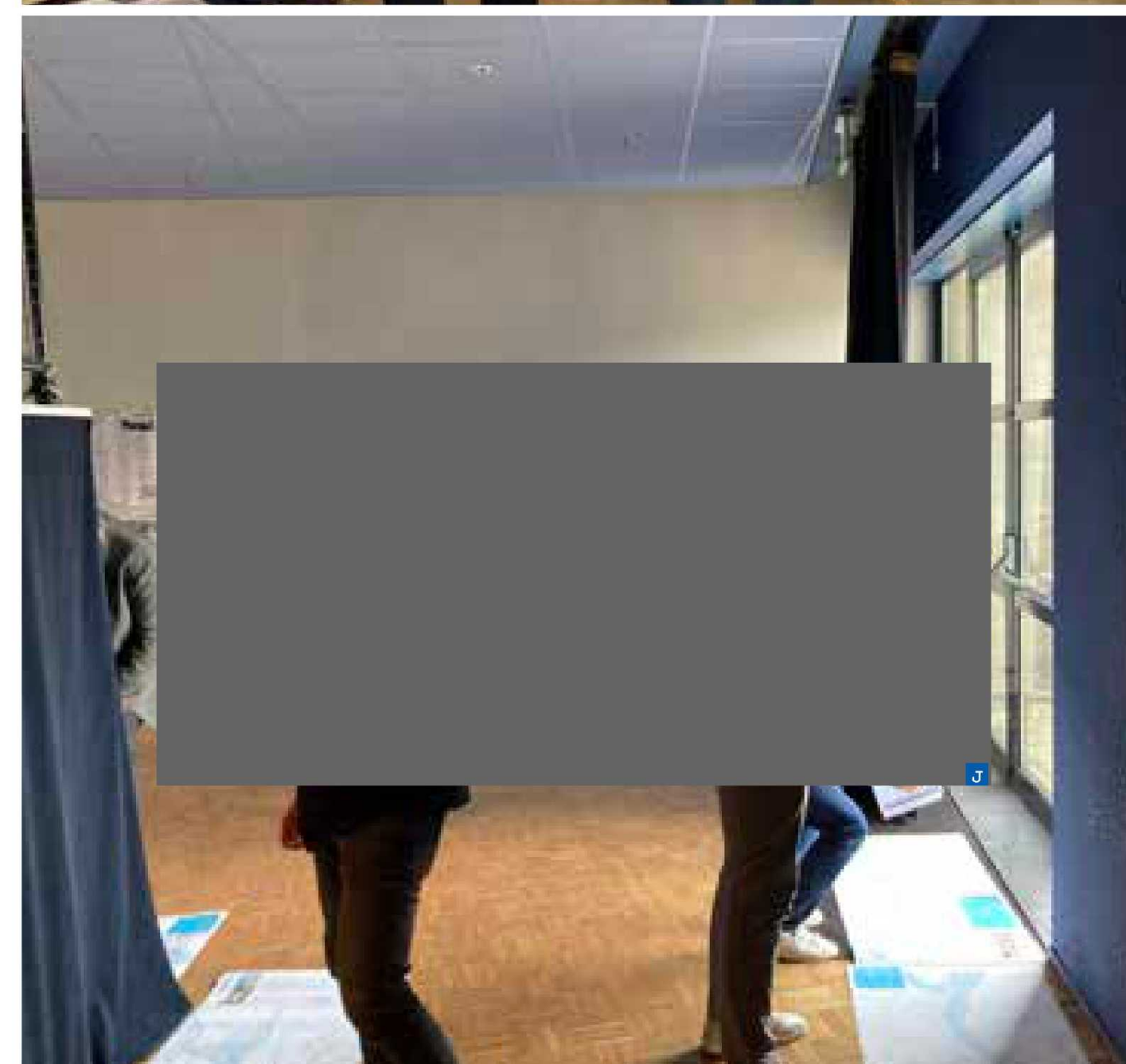
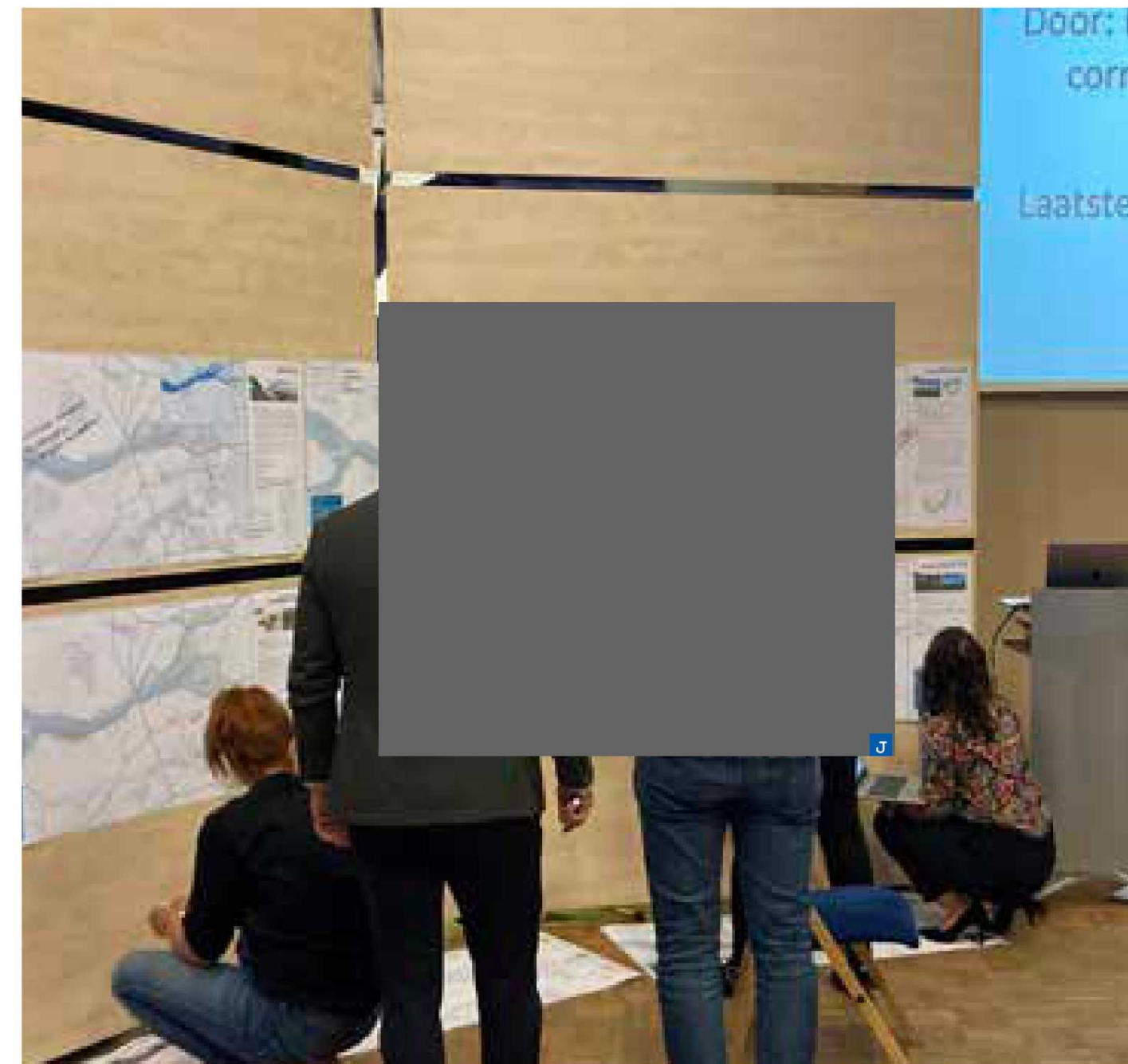

Perspectiefkaart: Ordenende netwerken voor energie en (circulaire) economie

Proces: Ontwerptafel Powerport Moerdijk

- 'Powerport Moerdijk' is werknaam waarmee in de ontwikkelingsstrategieën PNB en SRBT het belang en impact van de ontwikkelingen rondom Moerdijk – Drimmelen – Geertruidenberg (Amer) is geduid.
- BOL voorjaar 2023 erkent de opgave en besluit dat verdieping noodzakelijk is.
- Rijk (EZK, BZK, I&W), provincie Brabant en de gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg hebben de Ontwerptafel Powerport Moerdijk opgericht.
 - Ruimte vragende (fysiek en milieu) opgaven van lokaal, regionaal en nationaal belang afwegen, advies over inpassing, bijbehorende randvoorwaarden en afspraken over compensatie.
 - Nationale opgaven, regionale belangen en structurele leefbaarheid en toekomstperspectief voor inwoners en ondernemers zijn uitgangspunt.
 - Resultaten zijn input voor het Ruimtelijk Voorstel en het Ruimtelijk Arrangement
- 1e helft 2024: bestuurlijke afspraken tussen rijk, provincie en gemeenten

Fundamentele keuze in 2013:

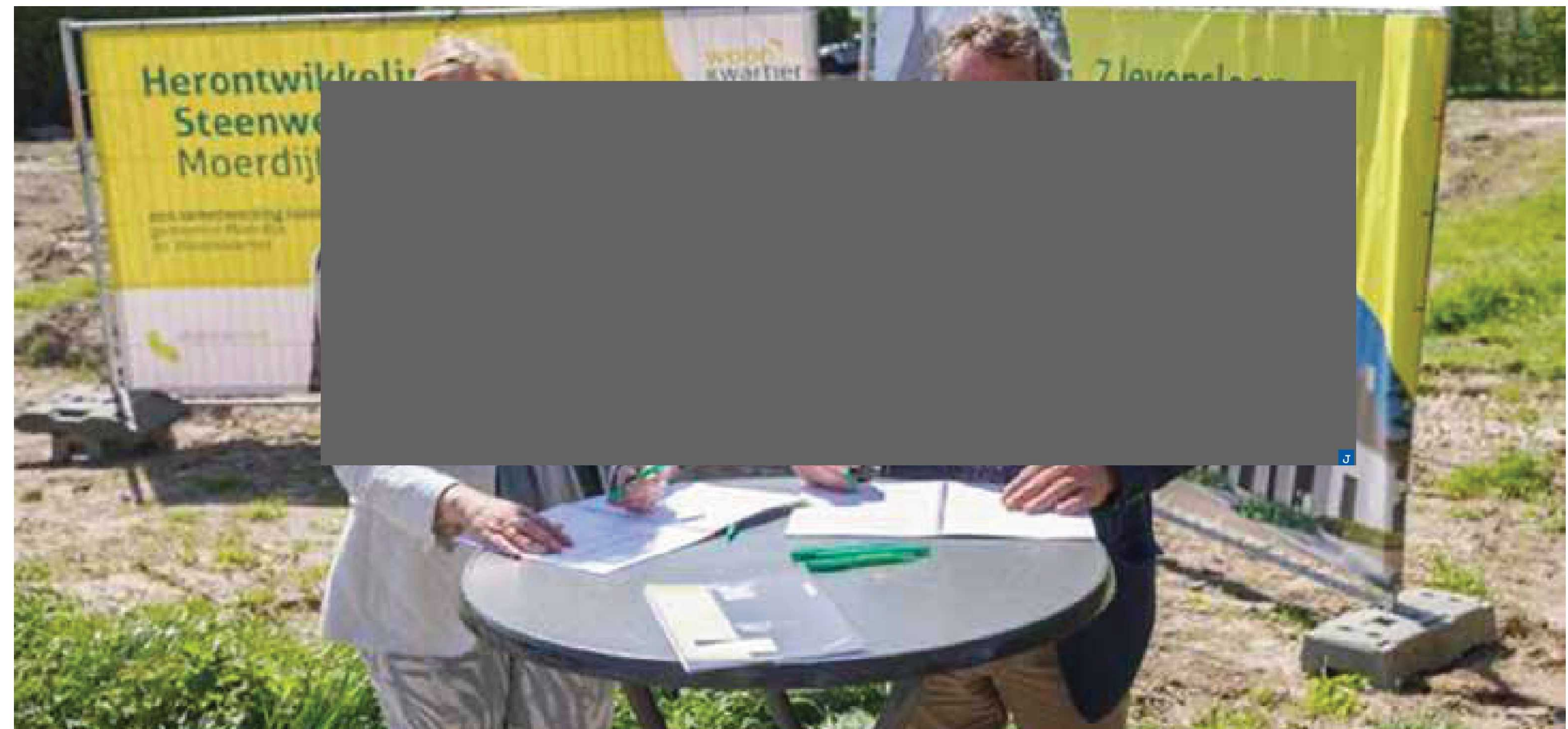
Besluitvorming naar aanleiding van advies commissie
door Raad en provinciale staten -> Balans
people, planet, profit

College van Advies (o.l.v. , 2030):

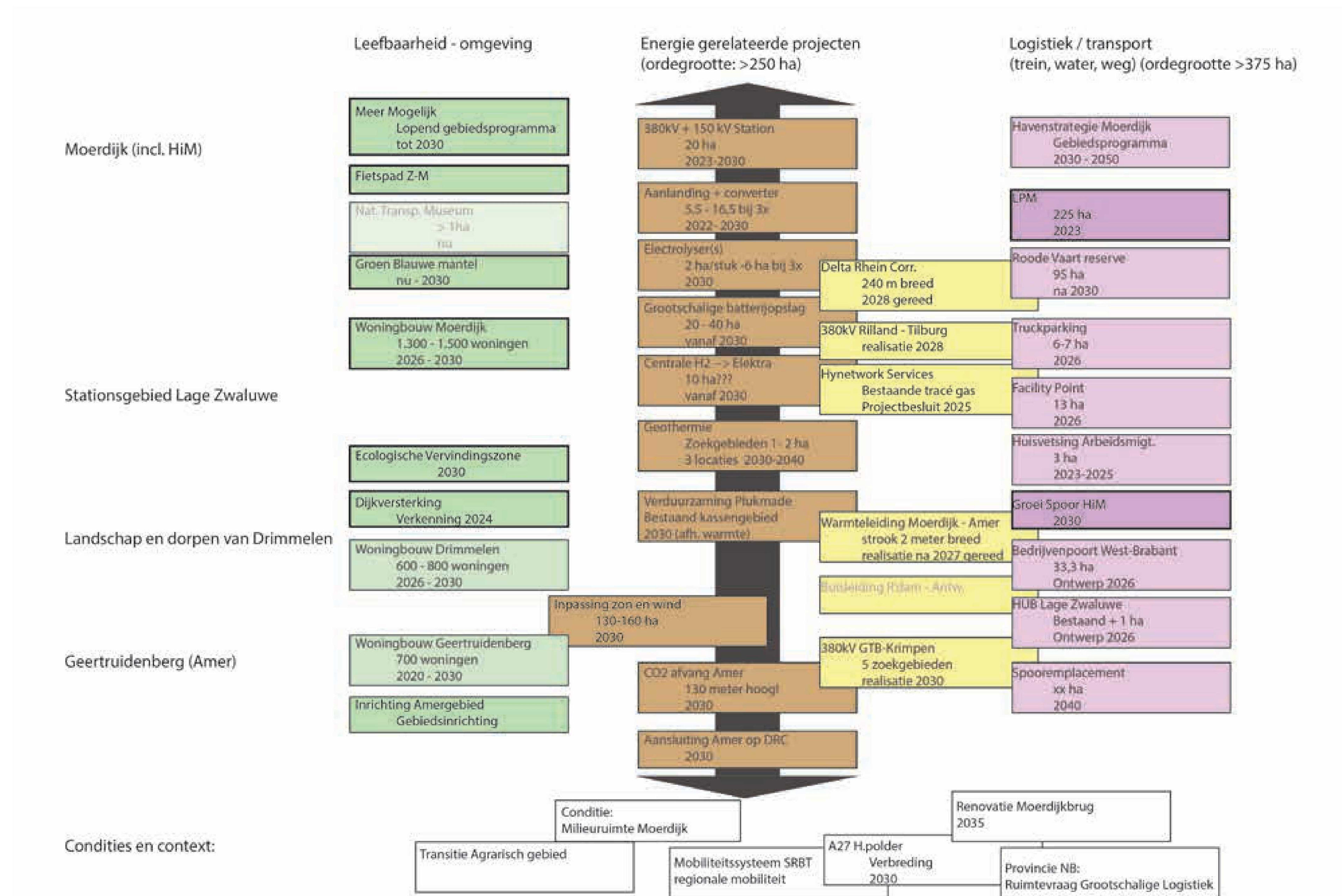
- Maximaal in zetten op benutten van de economische kansen
- Een helder toekomstperspectief voor de omgeving is randvoorwaarden voor industriële ontwikkelingen
- Inzet op leefbare kern Moerdijk is een principale en fundamentele keuze. Zonder definitief standpunt zal die discussie zich blijven herhalen.
- Transitievariant dorp biedt naar mening van cie. de kans om de balans tussen de 3 P's op een hoger ambitieniveau te realiseren.

Resultaat:

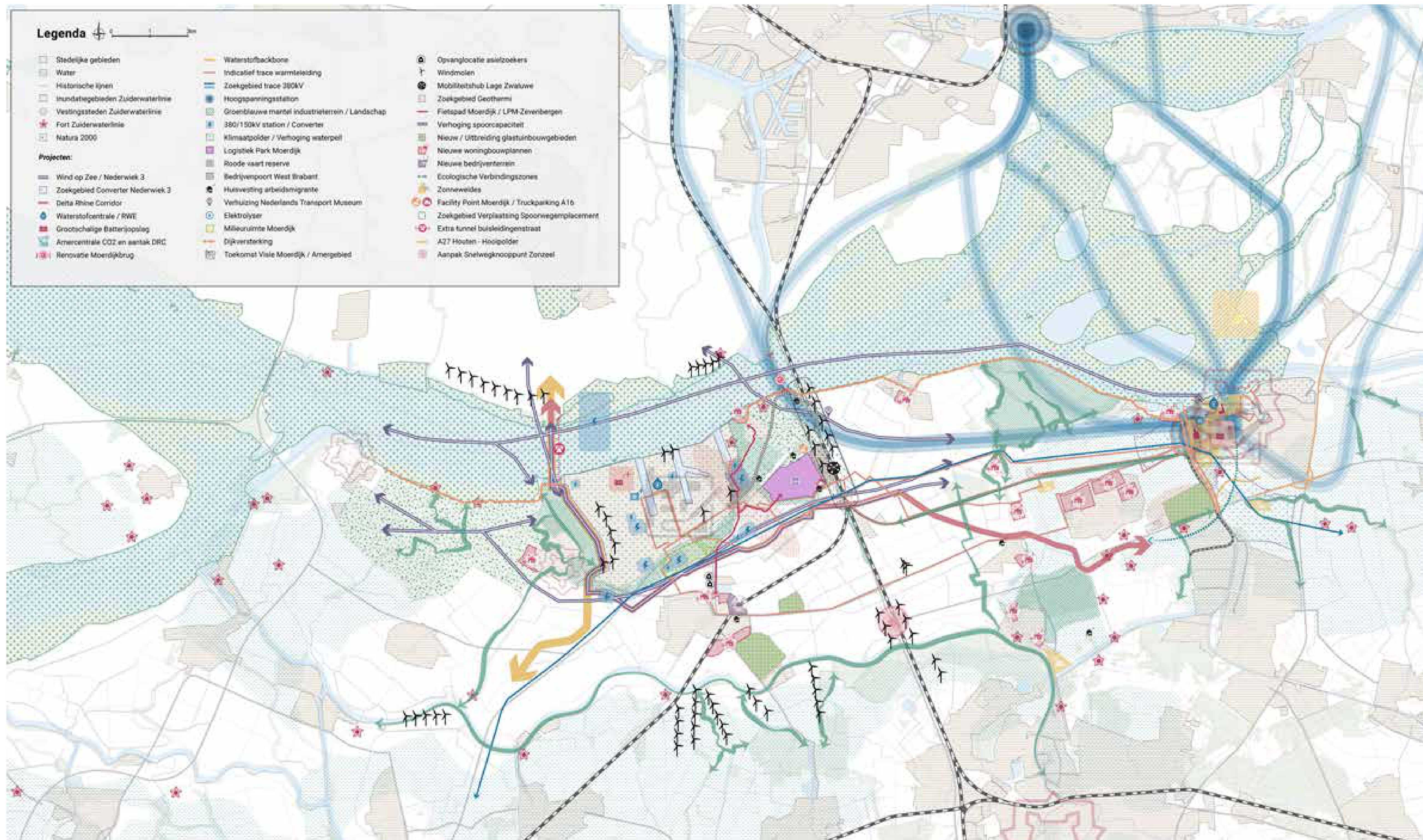
- Havenstrategie 2030 (n.b. zonder nat. opgave energie)
- Moerdijk MeerMogelijk (Leefbaarheidsprogramma)

Projecten

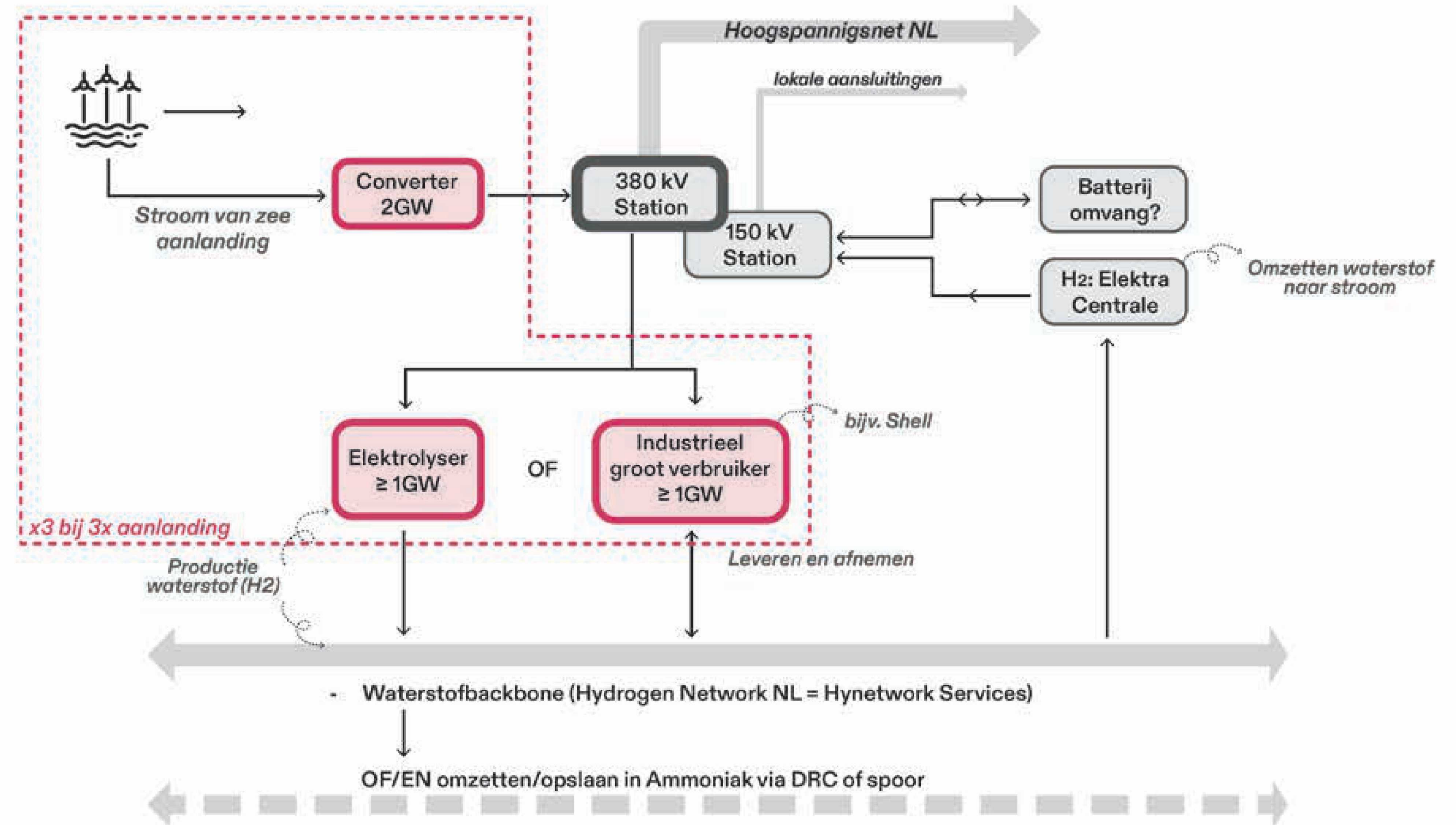
>40 individuele projecten

Samenhang

- Samenhang tussen de projecten.
- De benodigde energie infrastructuur is gigantisch groot in omvang. 380KV is 20ha, Batterij-opslag 80 ha, converter 6 ha, elektrolyser 20ha/stuk. Leidingenstroken moeten worden ingepast (80 x 30 cm bij het 150kV station)
- Er zijn logische plekken ivm combinaties ivm afhankelijkheden. Cascade / domino van projecten.

Lokale vraag: geluidsruiimte + milieuruimte cat.5 + m2's + grootgebruiker

Voorbeeld: 380 KV station Rilland in aanbouw (circa 20 Ha)

Impressie tijdelijke boorinstallatie geothermie en voorbeeld gerealiseerde geothermie centrale Andijk. Hier 3 locaties beoogd

Impressie waterstoffabriek. Hier max 3 beoogd
Circa 20 ha per stuk.

Impressie converterstation aanlanding wind uit zee. Hier max 3 beoogd, circa 5 ha per stuk

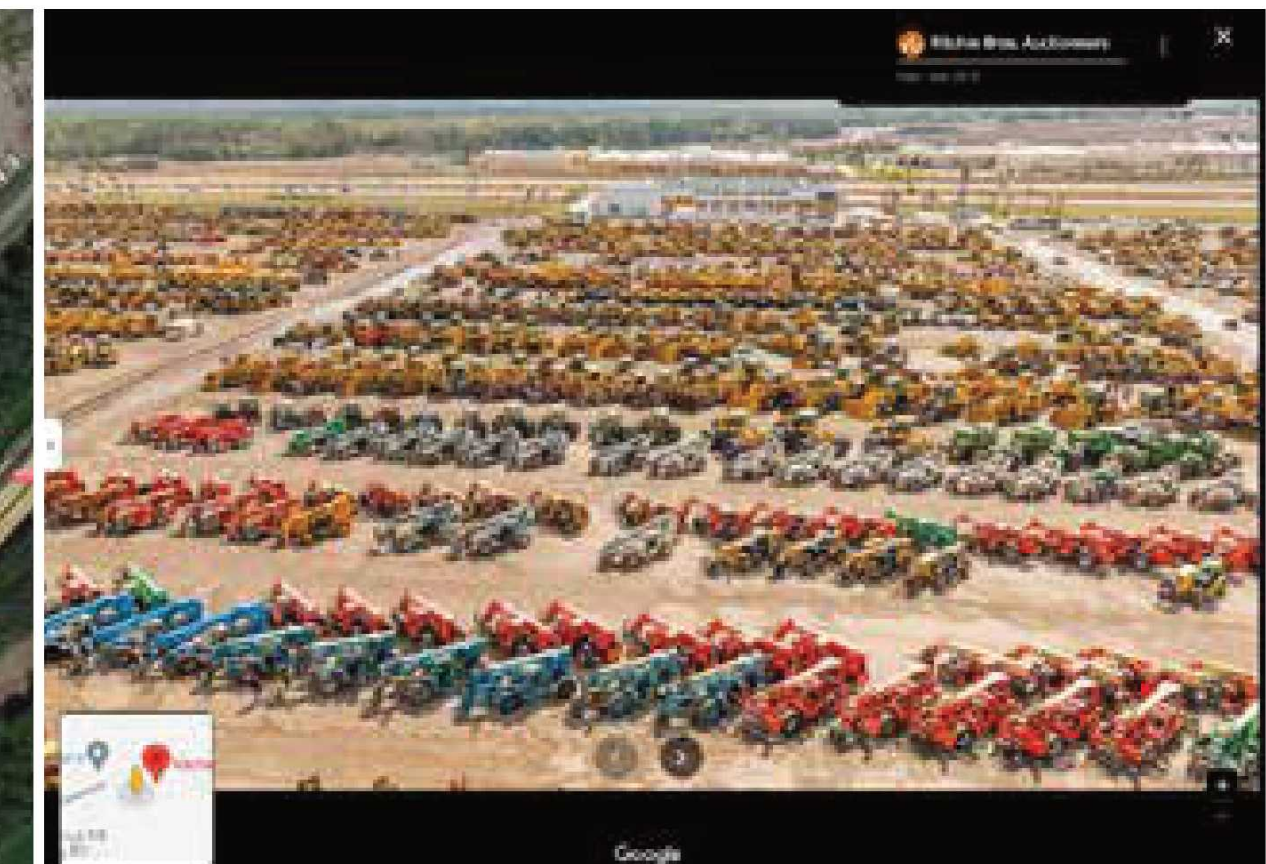
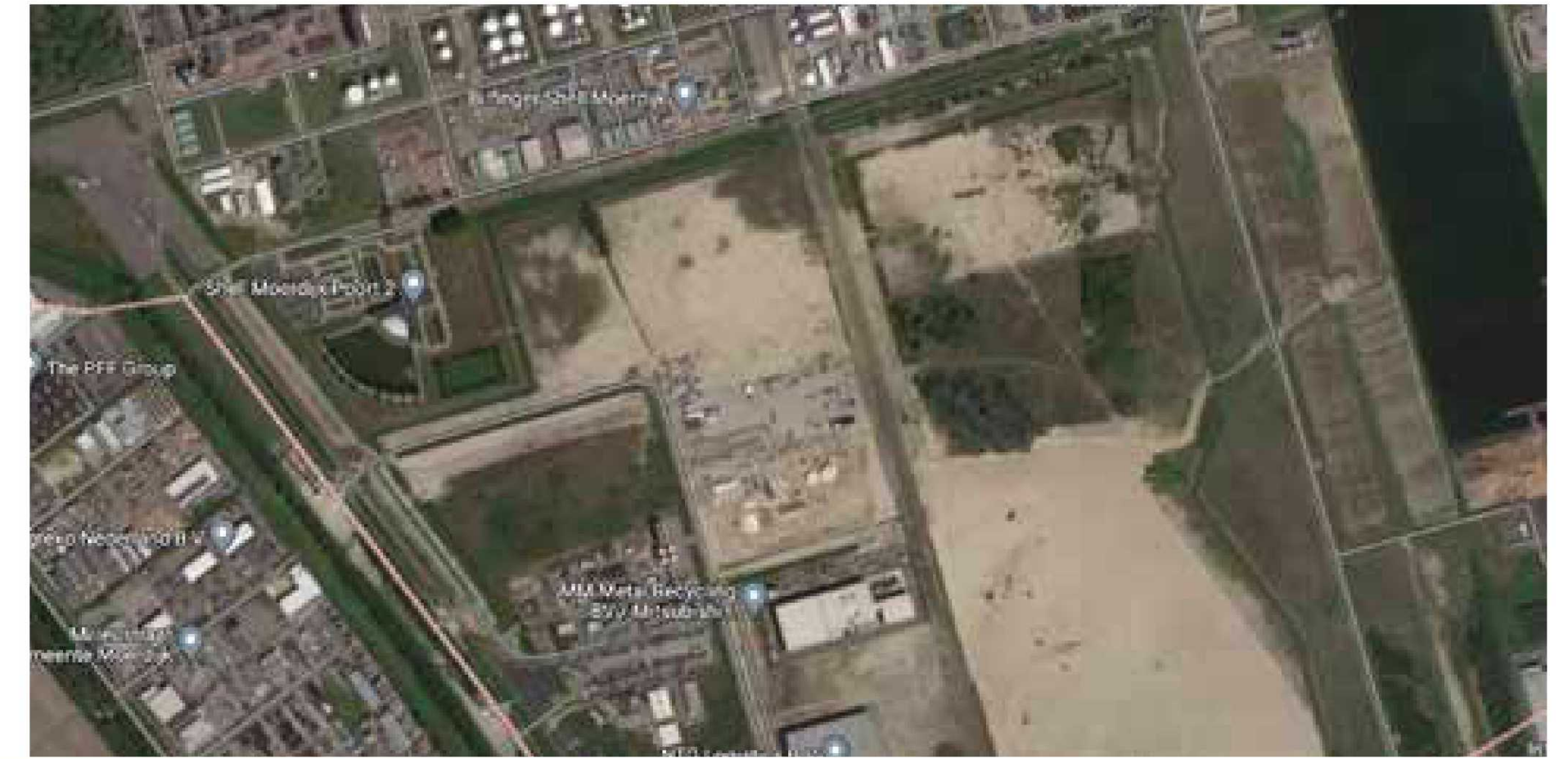
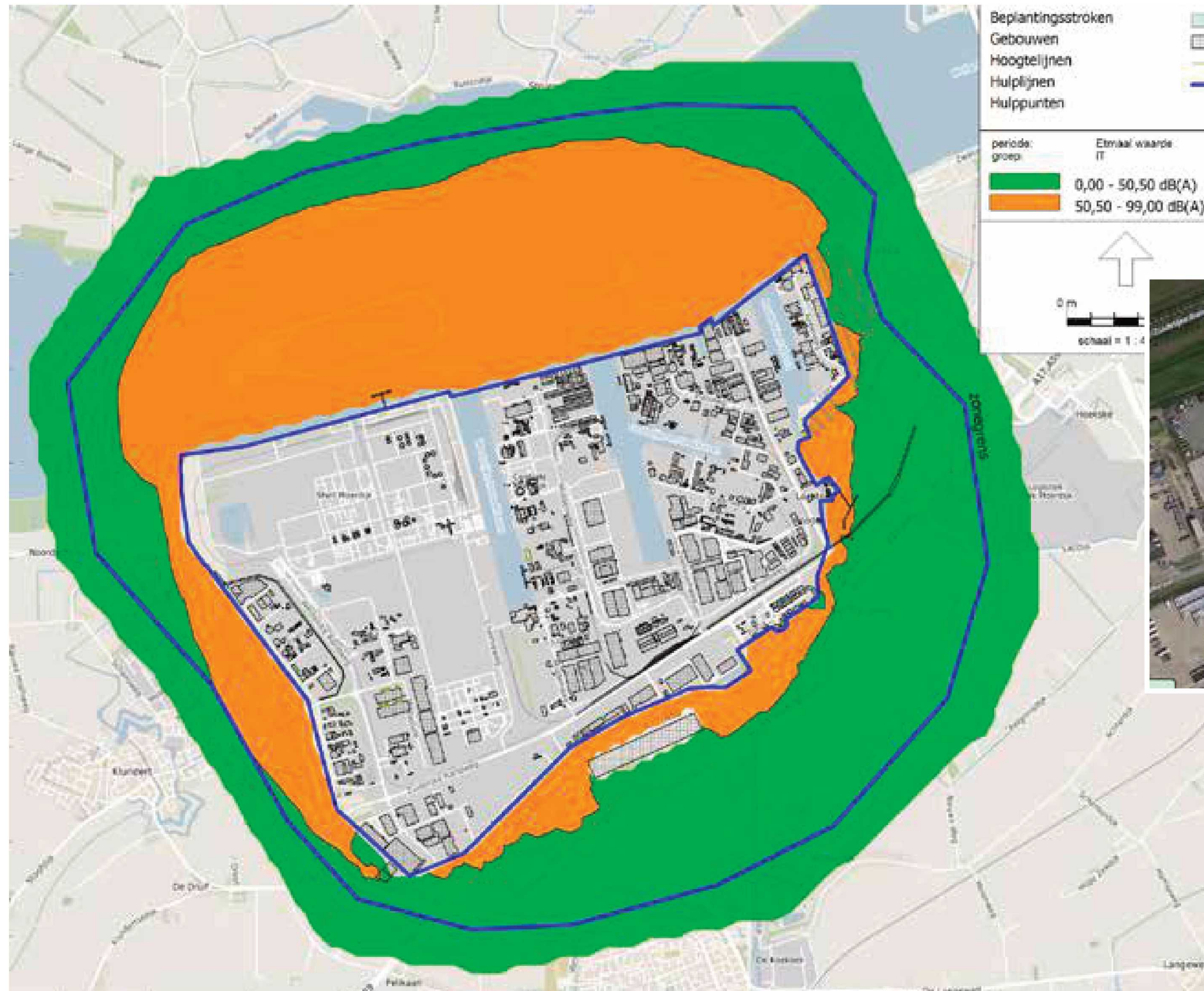
Impressie batterijopslag Lelystad. Hier beoogd circa 80 ha

Impressie aanleg buisleidingenstraat

Moerdijk...

Circulaire economie, logistiek en chemie

Samenhang tussen keuzes:

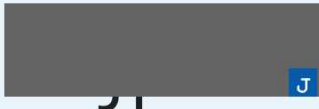
In tijd: op termijn 3 of 4 aanlandingen. Een grote faciliteit (380kV station) en eenmaal gerealsieerde infrastructuur in combinatie met een groot afnemer van elektriciteit maakt het efficient om te combineren.

Snelheid lopende RCR trajecten versus belang integrale opgaven.

Keuzes voor korte termijn kunnen niet los gezien worden voor de impact op lange termijn: **backcasten vanuit 2050**

Samenhang tussen de vier locaties van Powerport:

- Moerdijk - Amer
- Positionering van station Lage Zwaluwe
- Open landschap van Drimmelen

Terug naar (fundamentele vraag):

Welk toekomstperspectief heeft dit gebied? Wat is de identiteit?

Inpassen van nieuwe opgave binnen bestaande kaders leidt tot suboptimale resultaten

Incrementele groei leidt tot suboptimale
resultaten: zoeken naar gaten op de kaart.

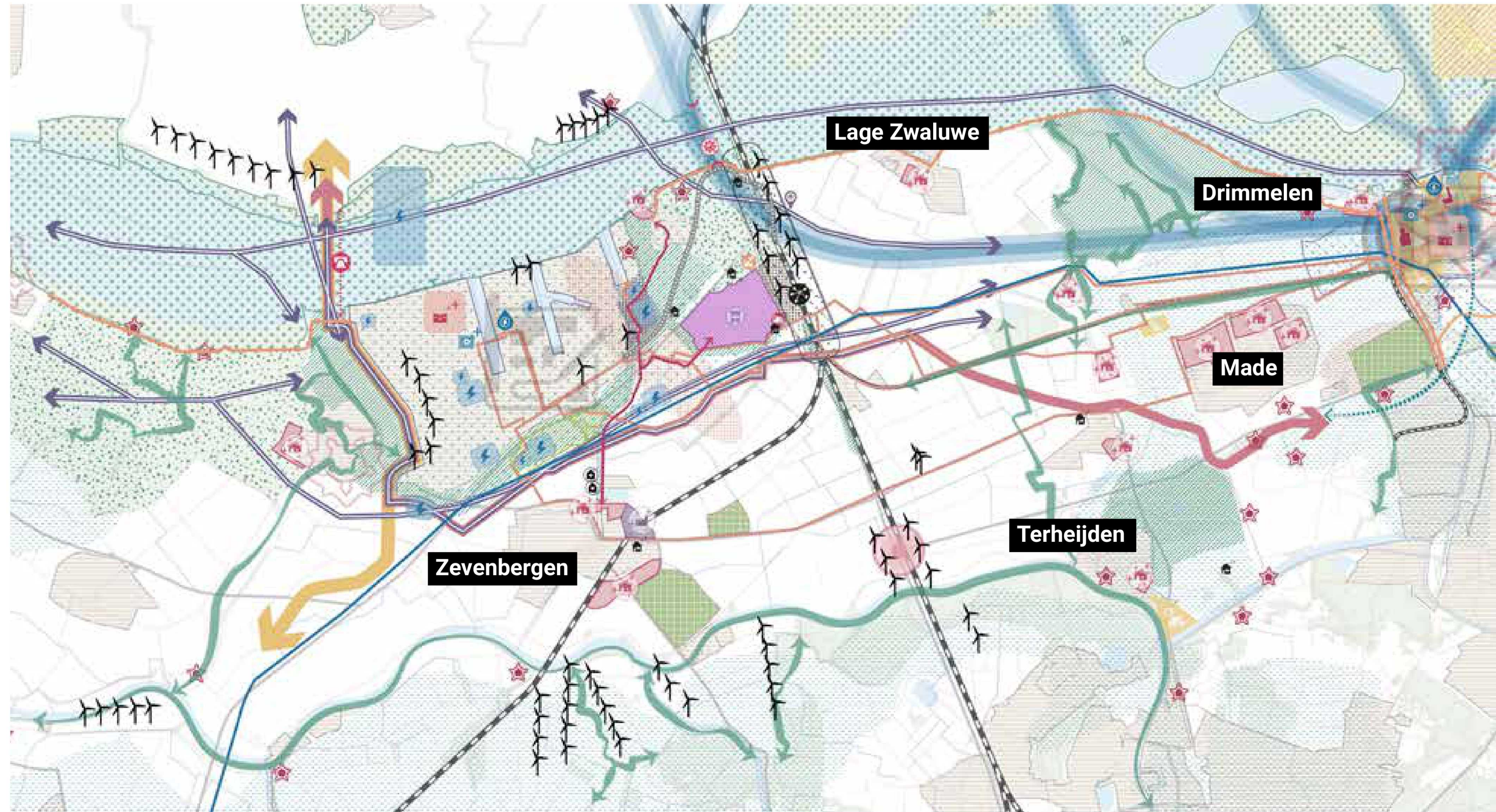
Ambities havenstrategie, circulaire economie,
energietransitie, leefbaarheid onder druk.

Suboptimale resultaten

Open landschap van Drimmelen doorsneden met infra (*DRC - 380kV - 150kV - warmte – etc.*).

Projecten:

- Delta Rhine Corridor
- 380 kV Rilland-Tilburg
- Net op Zee Nederwiek 3
- 380 kV Krimpen/Crayestein
- Warmteleiding Amernet
- Waterstofnetwerk Zuidwest-NL
- Aantakking Delta Rhine Corridor vanuit Geertruidenberg
- Woningbouw Drimmelen
- Woningbouw Moerdijk
- Woningbouw Geertruidenberg
- Ecologische verbindingzones
- Groen-blauwe Mantel HiM

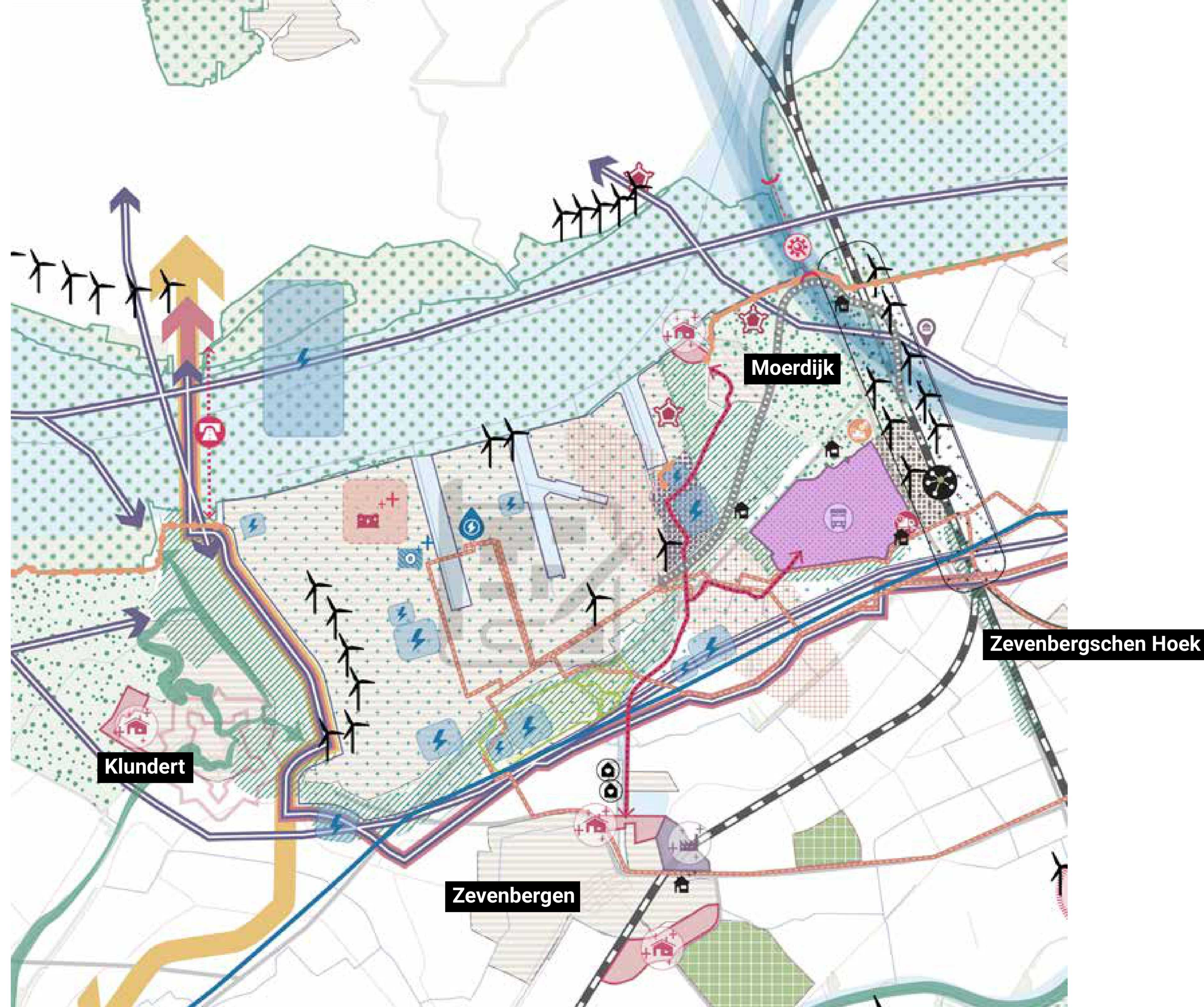

Suboptimale resultaten

Dorp Moerdijk en Zevenberschen Hoek raken nog verder geïsoleerd. Milieuzonering op onderdelen vol.

Projecten

- Milieuruimte Moerdijk
- 380-150kV station Moerdijk
- Net op Zee Nederwiek 3 (converterstations)
- Groen-blauwe Mantel HiM
- Inpassing energie (zon en wind)
- Geothermieproject Amernet
- Roode Vaart Reserve
- Nieuw bedrijvenareaal
- Elektrolyser(s)
- Grootschalige batterijopslag
- Waterstofcentrale(s) - mogelijk in oude aardgascentrale
- Havenstrategie Moerdijk

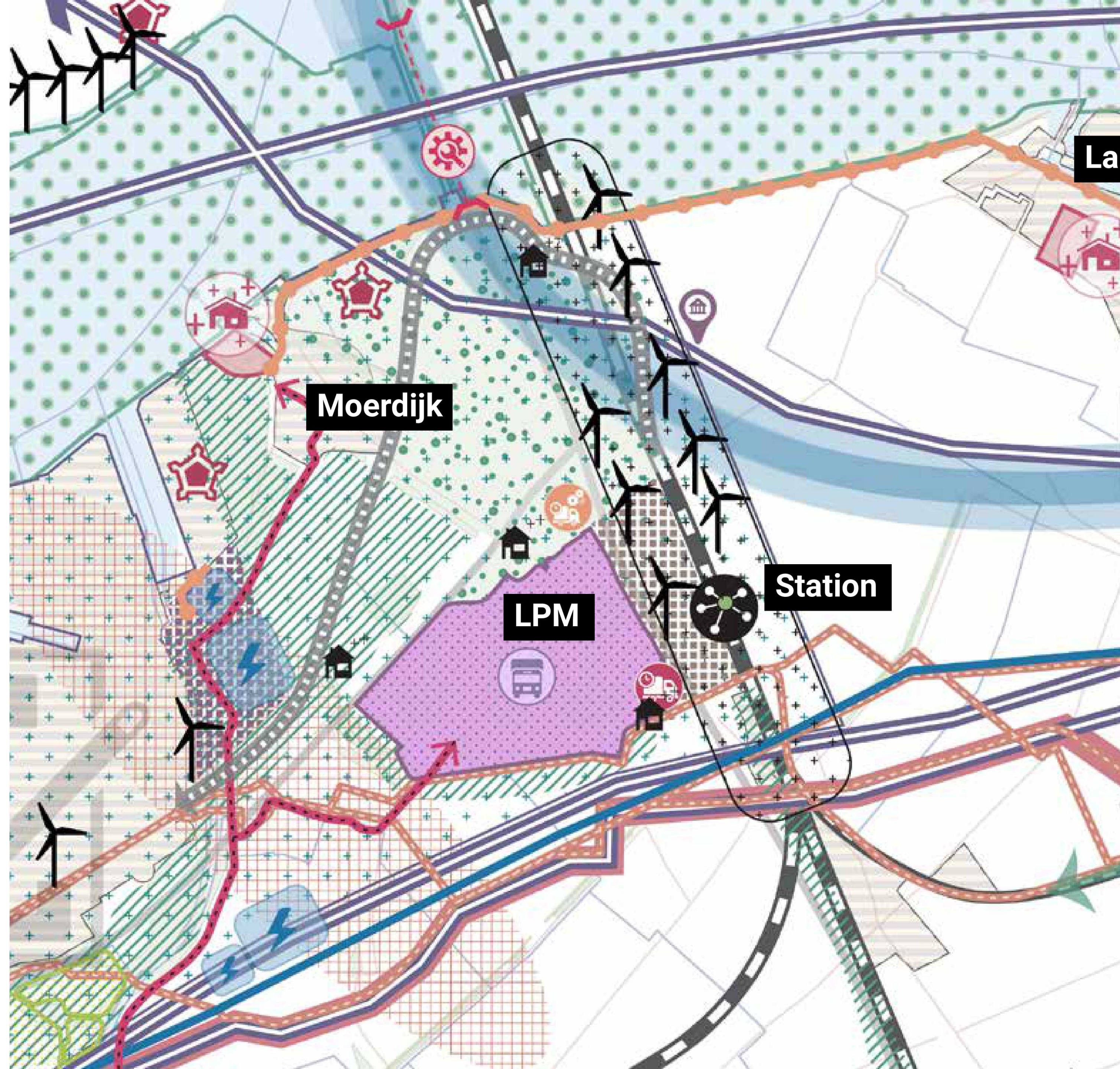

Suboptimale resultaten

Station Lage Zwaluwe blijft vooral opstapstation naar Randstad ipv OV knoop in regionale netwerk met plaatswaarde voor Moerdijk e.o.

Projecten

- Truckparking A16
- Facility Point Moerdijk
- Nederlands Transport Museum
- Tijdelijke huisvesting migranten (huisvesting nabij LPM)
- Logistiek Park Moerdijk
- Groei spoor HiM – Lage Zwaluwe
- Bedrijvenpoort West-Brabant
- Hub Lage Zwaluwe
- Uitplaatsing spooreplacement Roosendaal
- Mobiliteitssysteem SRBT (met name kansen HOV + snelfietsroutes)

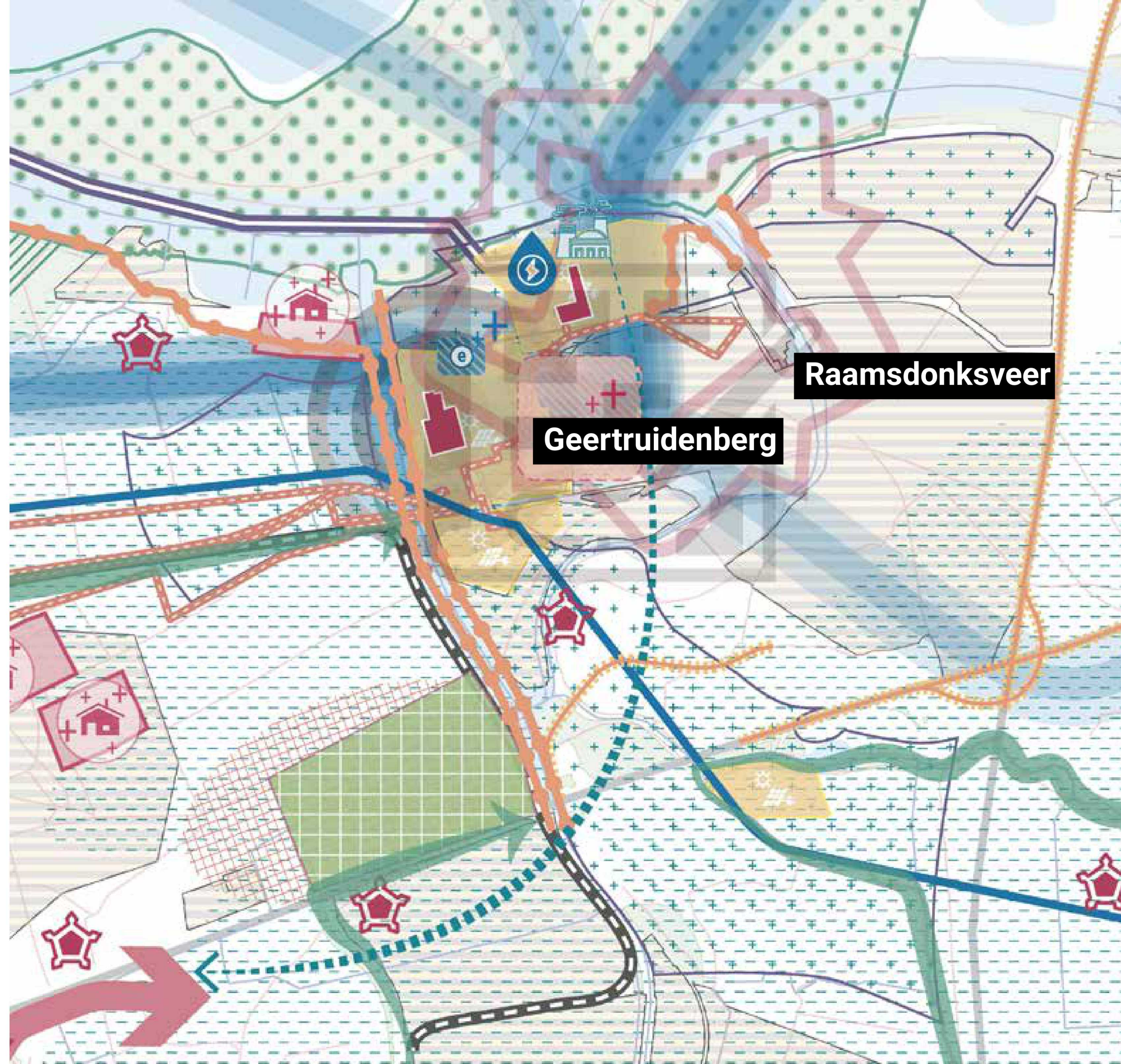

Suboptimale resultaten

Geertruidenberg raakt verder ingesloten.

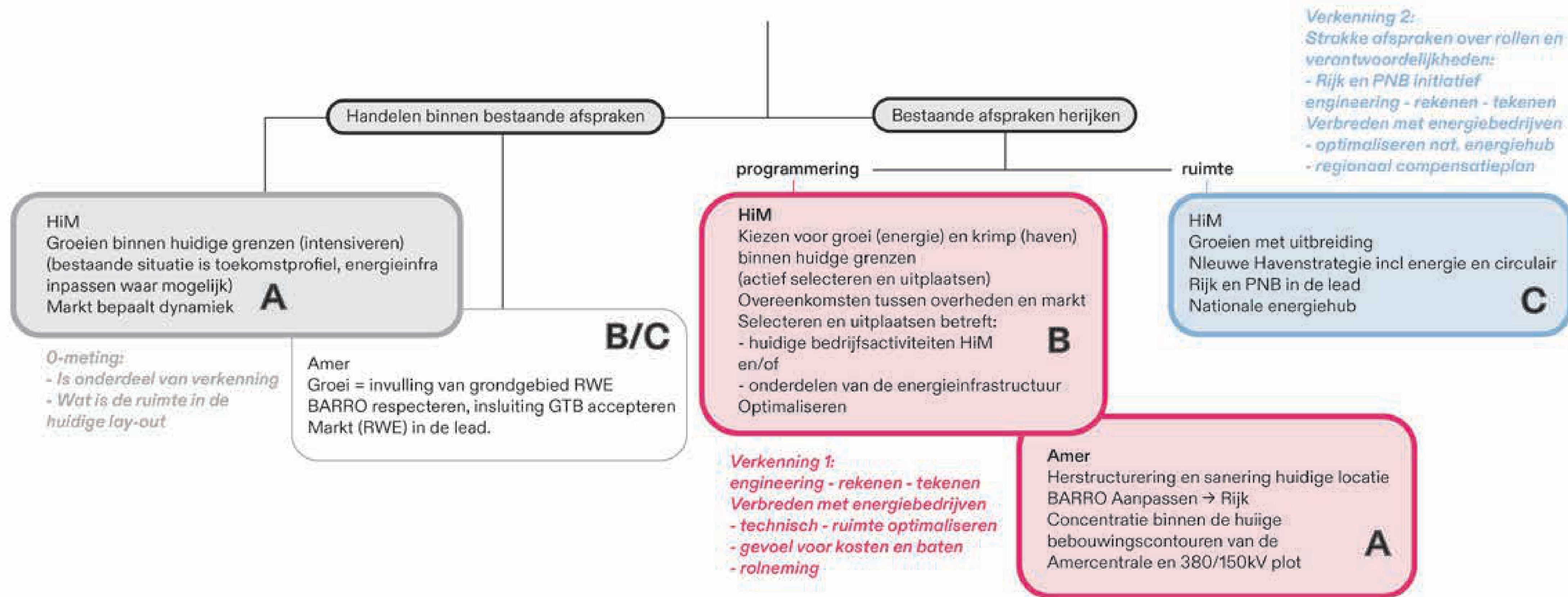
Projecten

- 380 kV Rilland-Tilburg
- Net op Zee Nederwiek 3 (+5,5 ha converterstation)
- 380 kV Krimpen/Crayestein (+ uitbreiding huidige 380 kV station)
- Warmteleiding Amernet
- Dijkversterking
- Inpassing energie (zon en wind)
- Amercentrale CO2 en aantak DRC
- Nieuw bedrijvenareaal
- Elektrolyser(s)
- Grootschalige batterijopslag
- Waterstofcentrale(s)
- Toekomst Amergebied

**Tegenovergestelde van
incrementele groei is kiezen**

Powerport Moerdijk

Bedrijventerrein / rangeerterrein
 Bestaande situatie ophogen
 Ad hoc doorsnijden

Positionering stationsgebied Lage Zwaluwe
 Dijkverzwaringsprogramma
 Open landschap van Drimmelen

Station Powerport: plaatswaarde toevoegen
 Kiezen voor aanpassingen tbv natuurontwikkeling
 Bundelvarianten door systeemoptimalisatie

Aanbevelingen vervolg

- Maak koppeling met HWBP.
- Betrek energiebedrijven (Tennet, Gasunie, Enexis, Ennatuurlijk).
- Aanhaken RCR projecten, integrale opgave.
- Begrip voor iedere overheidslaag (Rijk, provincie, gemeente) met eigen politieke realiteit.
- Werk borging bestuurlijk eigenaarschap uit als randvoorwaarde voor vervolg.

Resultaten

Ontwerptafel Powerport Moerdijk vormt:

(1) Input voor ruimtelijk voorstel

(2) Input voor projectbesluiten energietransitie

-> gebiedsperspectief als basis voor ontwikkelruimte en voorkeurstracés.

Processen in beeld. Go no go geven.

(3) Regioplan gebiedsinvesteringen aanlanding

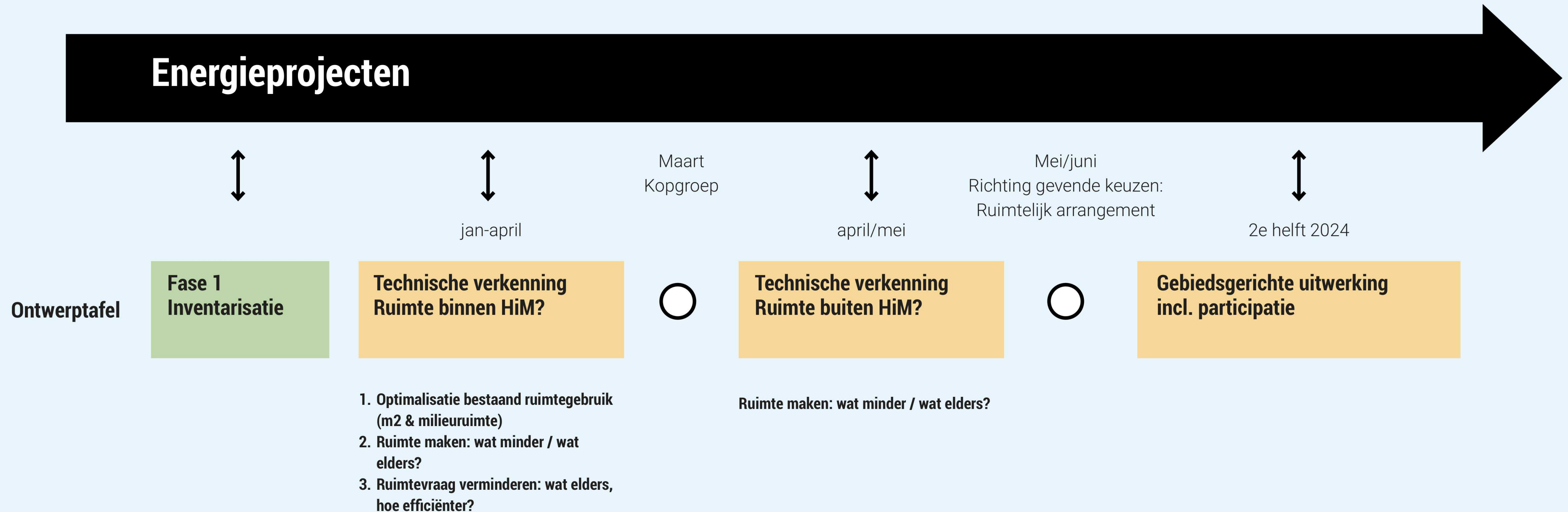
Wind op Zee -> Verken wenselijkheid

gebiedsfonds waarin fondsen, subsidies en compensatiegelden worden gebundeld.

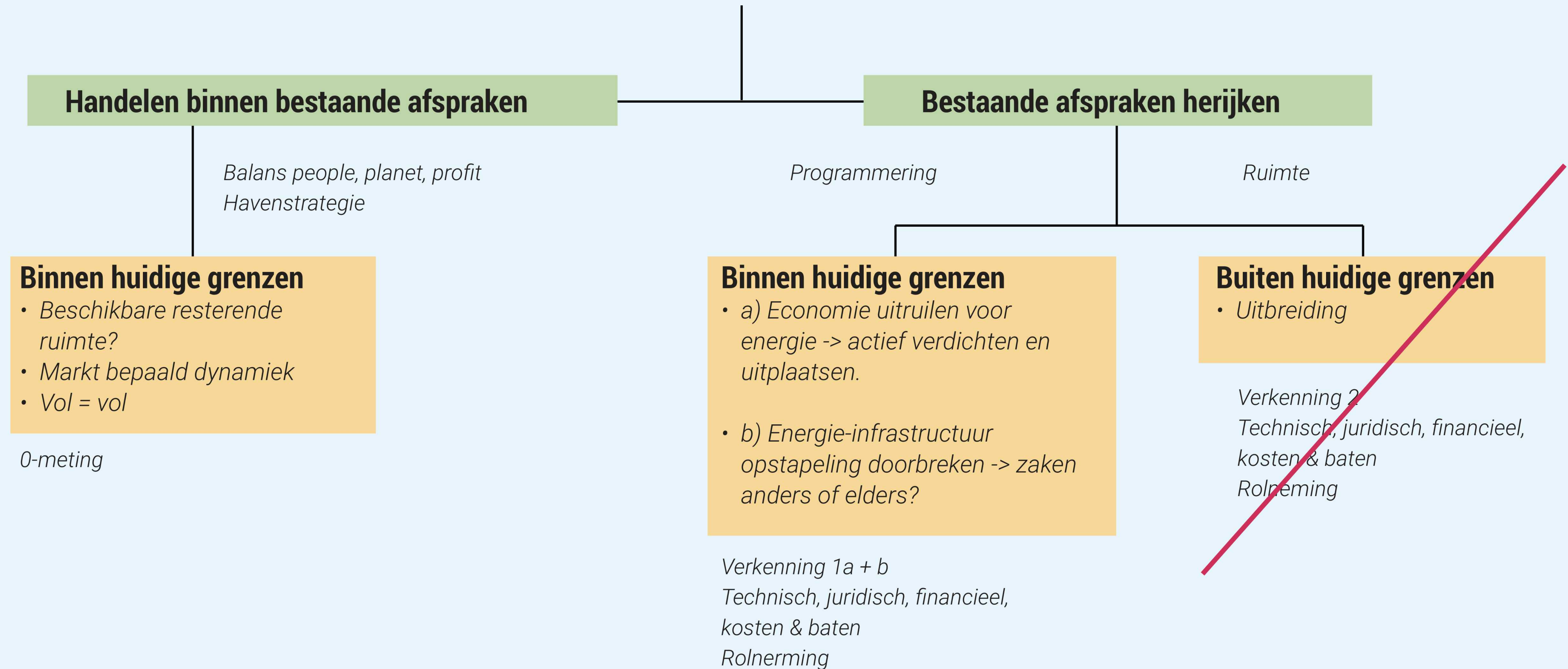
- Stikstofgelden (Amer)
- Aanlanding (2 tranches)
- ...

Kick-off brainstorm - Kernteam 5 december 2023

Aanpak & Planning

Resultaat inventarisatie II

Work in progress: Technische verdieping

Langs drie sporen verdiepen:

- 1. Aanbod ruimte:** wat is beschikbaar, welke condities, ruimte maken? Binnen de 'hekken' van de bestaande industriegebieden uit de bestemmingsplannen.
- 2. Verdiepingsslag op de vraag:** ruimte (m², milieu, relaties), afhankelijkheden en varianten.

3. Belangen op schaalniveaus: samenkracht of tegenstellingen? (*Ruimtevrage kan een reden zijn om andere keuzes te maken, maar het gewenste ruimtelijke profiel ook*).

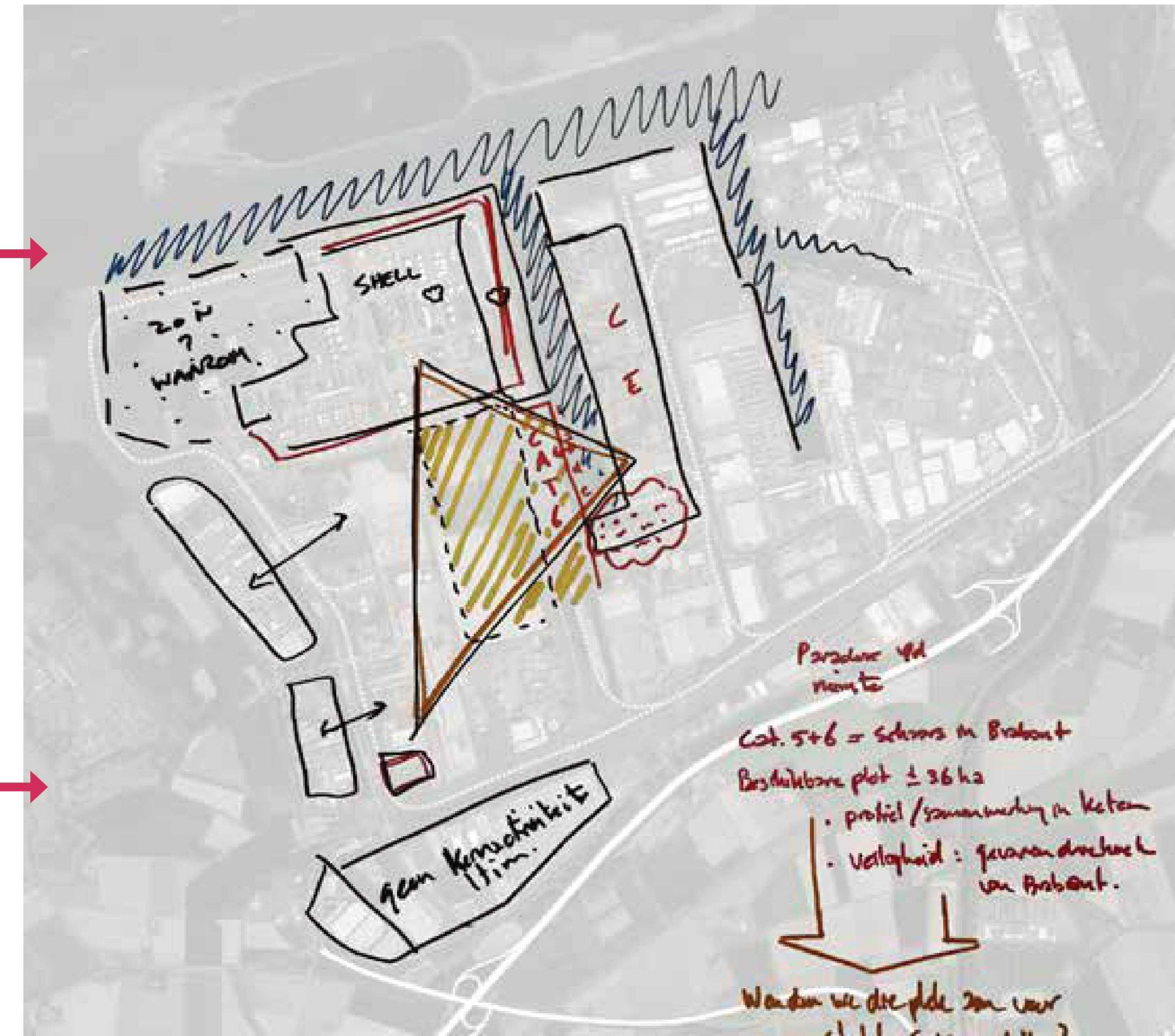
(1) Aanbod ruimte

Stap 1. Gaten op de kaart. Is er vrije ruimte?

En is die ruimte werkelijk vrij of
liggen er claims op?

Werk sessie met Havenbedrijf volgt

Stap 2. Is er ruimte vanuit ...

- Milieucategorieën bestemmingsplan
- Hoogwater risico (?)
- Externe veiligheid (in onderzoek)
- Geluidscontouren
- Milieucontouren

Werk sessie met Havenbedrijf volgt

- **Havenstrategie (clusters)**
- **Ruimtelijk voorstel (focus op energie-infrastructuur en circulaire economie)**

- **Havenstrategie (clusters)**
- **Ruimtelijk voorstel (focus op energie-infrastructuur en circulaire economie)**

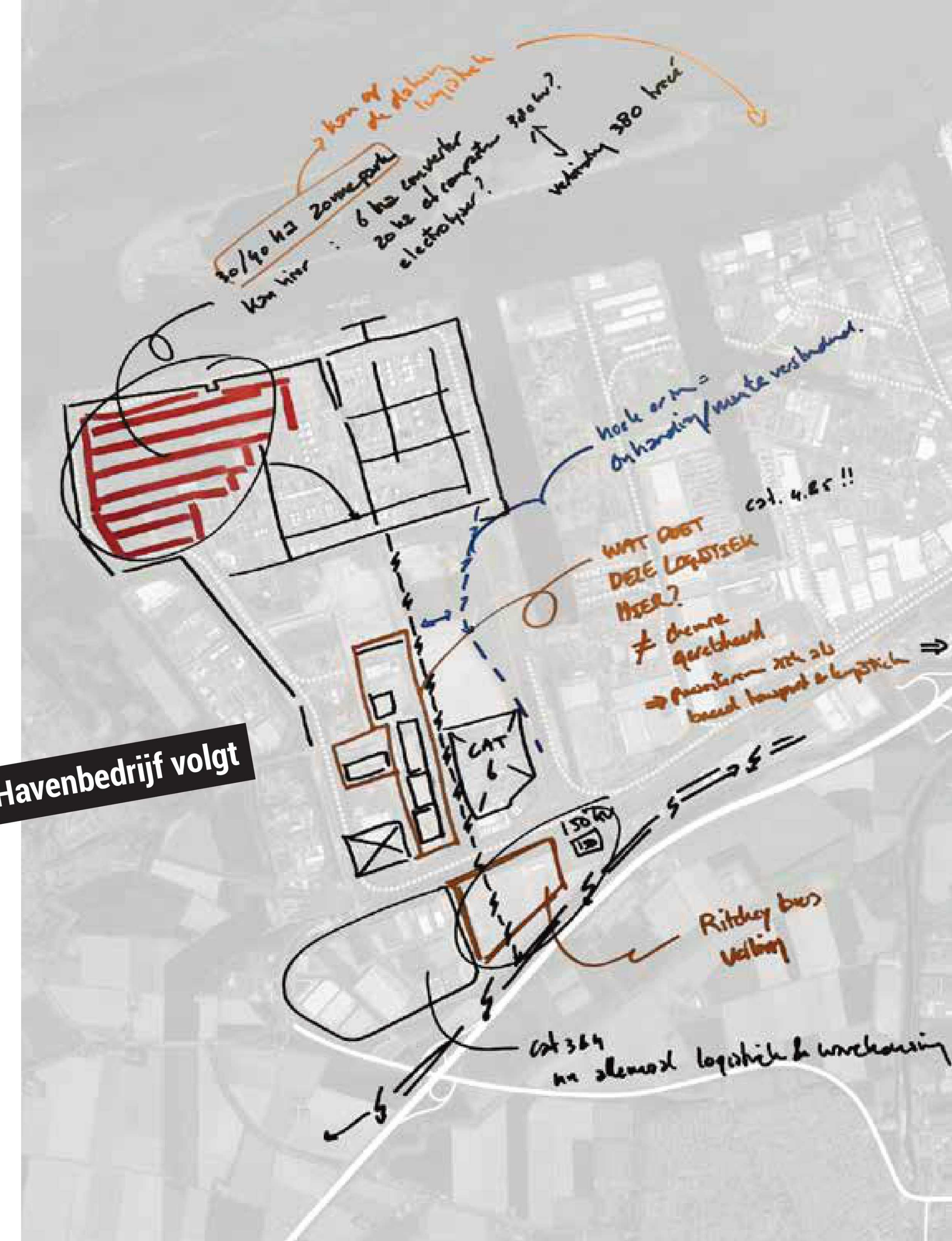

Werk sessie met Havenbedrijf volgt

Source: *Journal of the American Statistical Association*, 92(439), 1031-1042.

Page 8 Column 240 of 240
 Page 8 Column 240 of 240

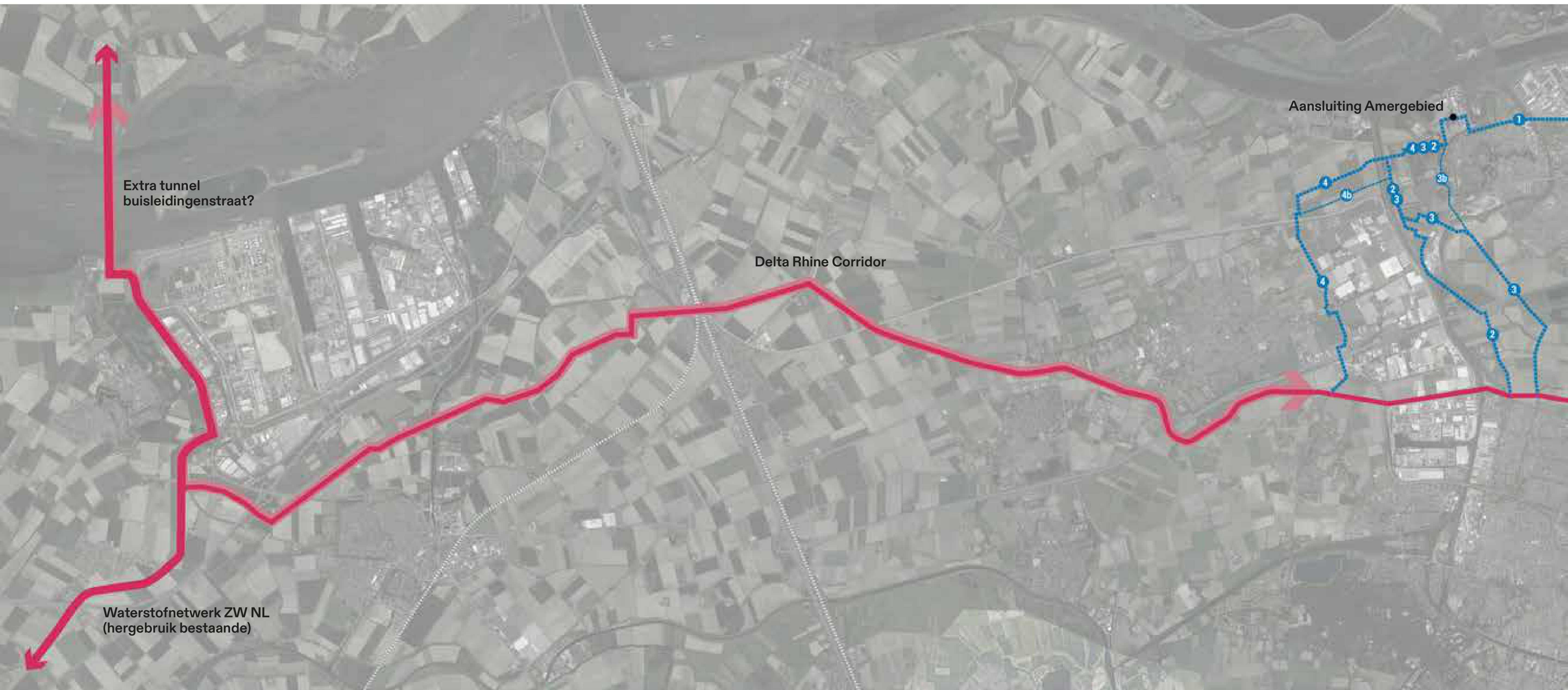
(2) Verdiepingsslag op de vraag

Verdiepingsslag op de vraagzijde

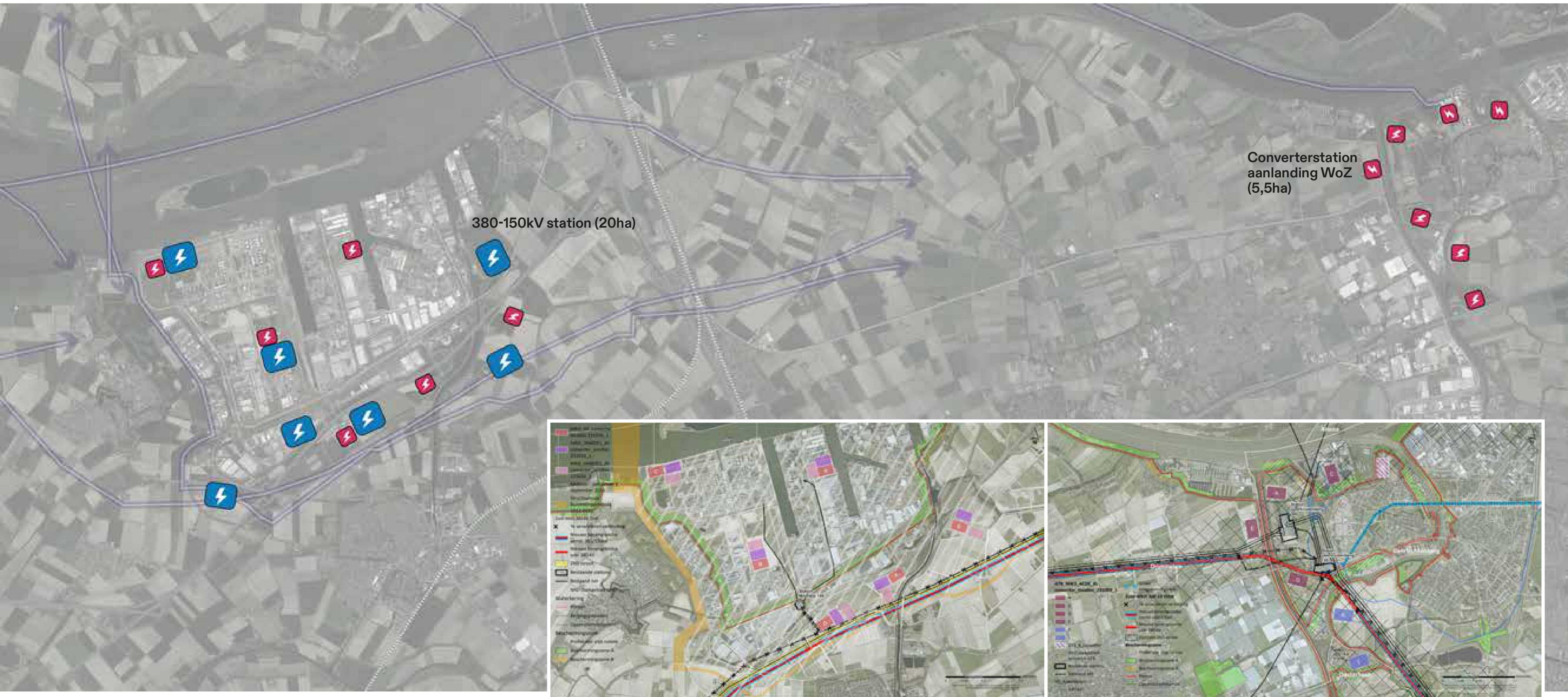
Wat staat vast en wat is flex?

- Omvang in ruimte (m² / milieu)
- Afhankelijkheden en raakvlakken
- Cruciale kwesties

Delta Rhine Corridor

Aanlanding Wind op Zee via converter naar 380kv Station

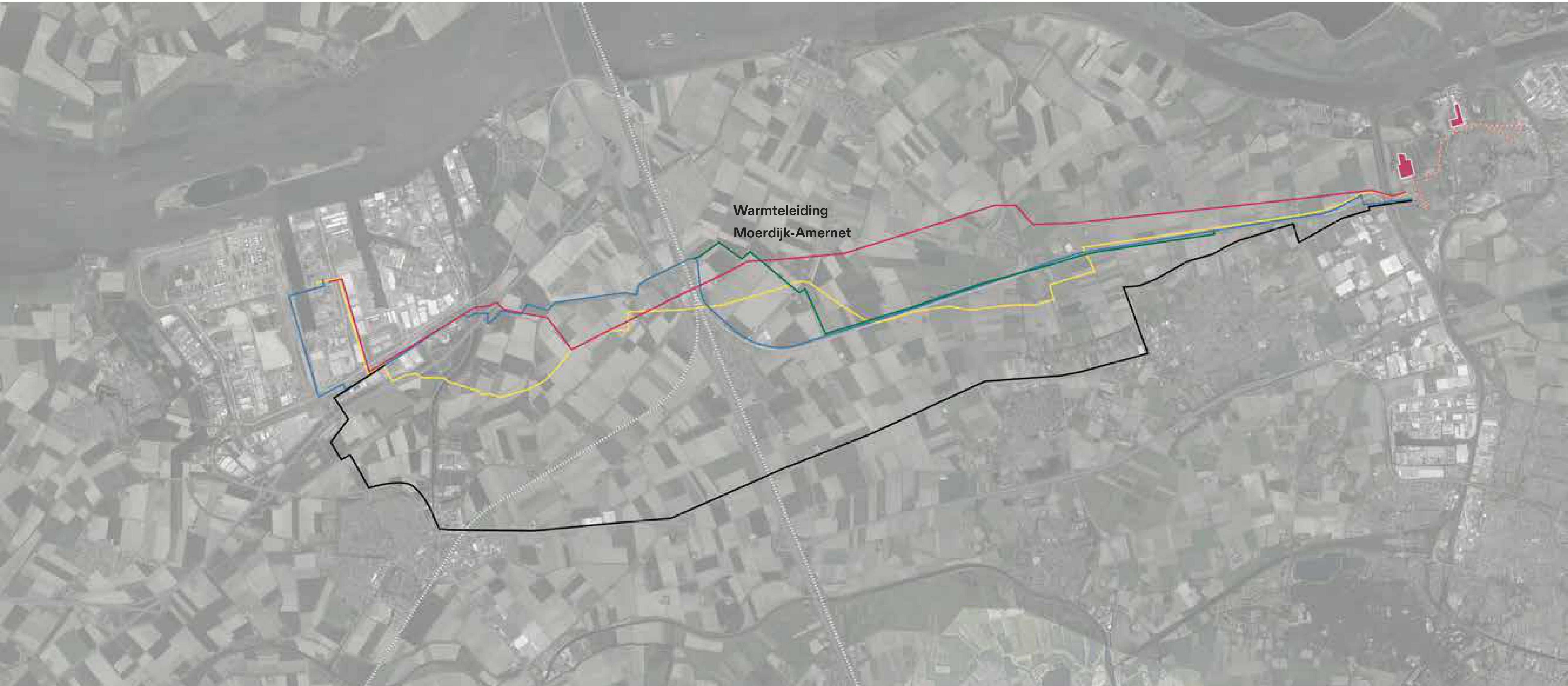
Overige energieprojecten

Geothermie onder LPM, Roode Vaart Reserve en HiM

Warmte

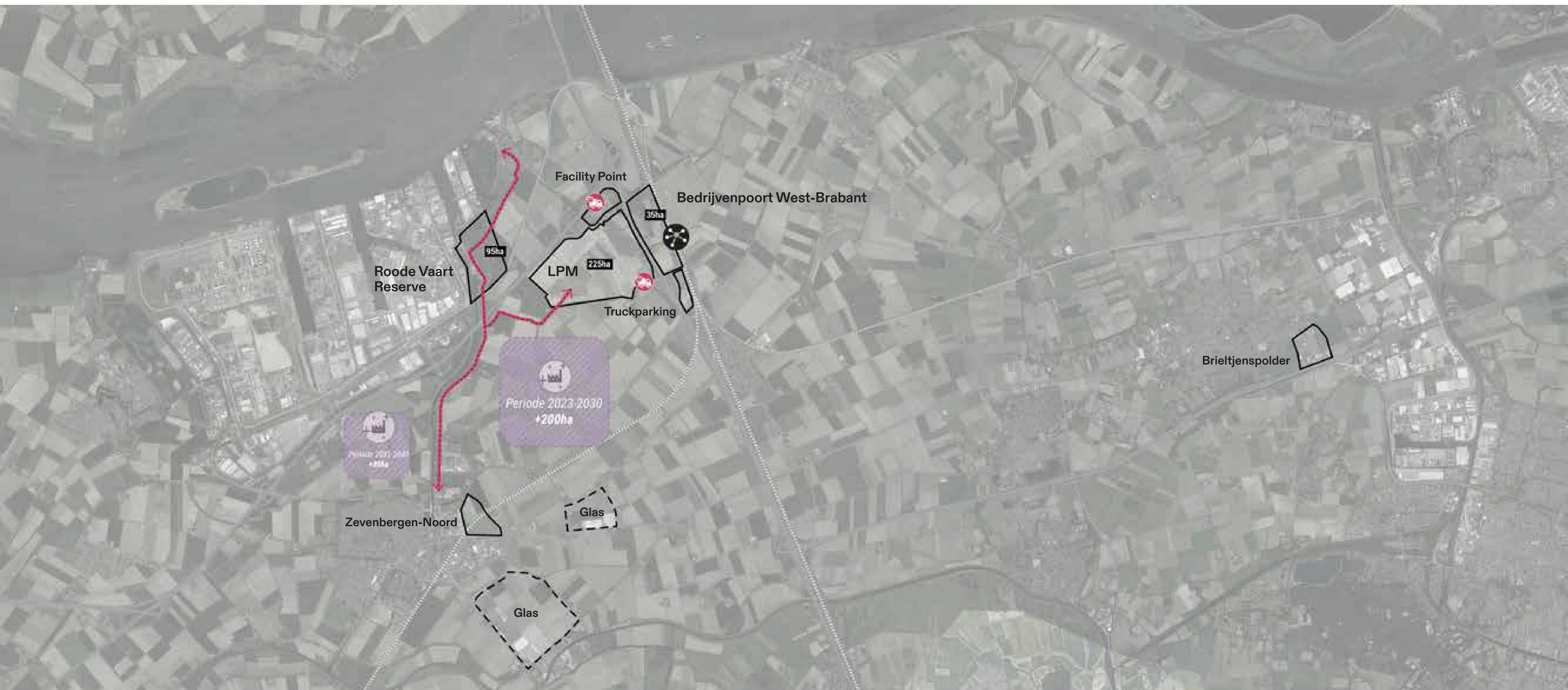
Hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV Oost (Rilland-Tilburg)

380 kV Geertruidenberg - Krimpen a/d IJssel of Crayestein.

Behoefte aan bedrijvenareaal

Woningbouwopgave

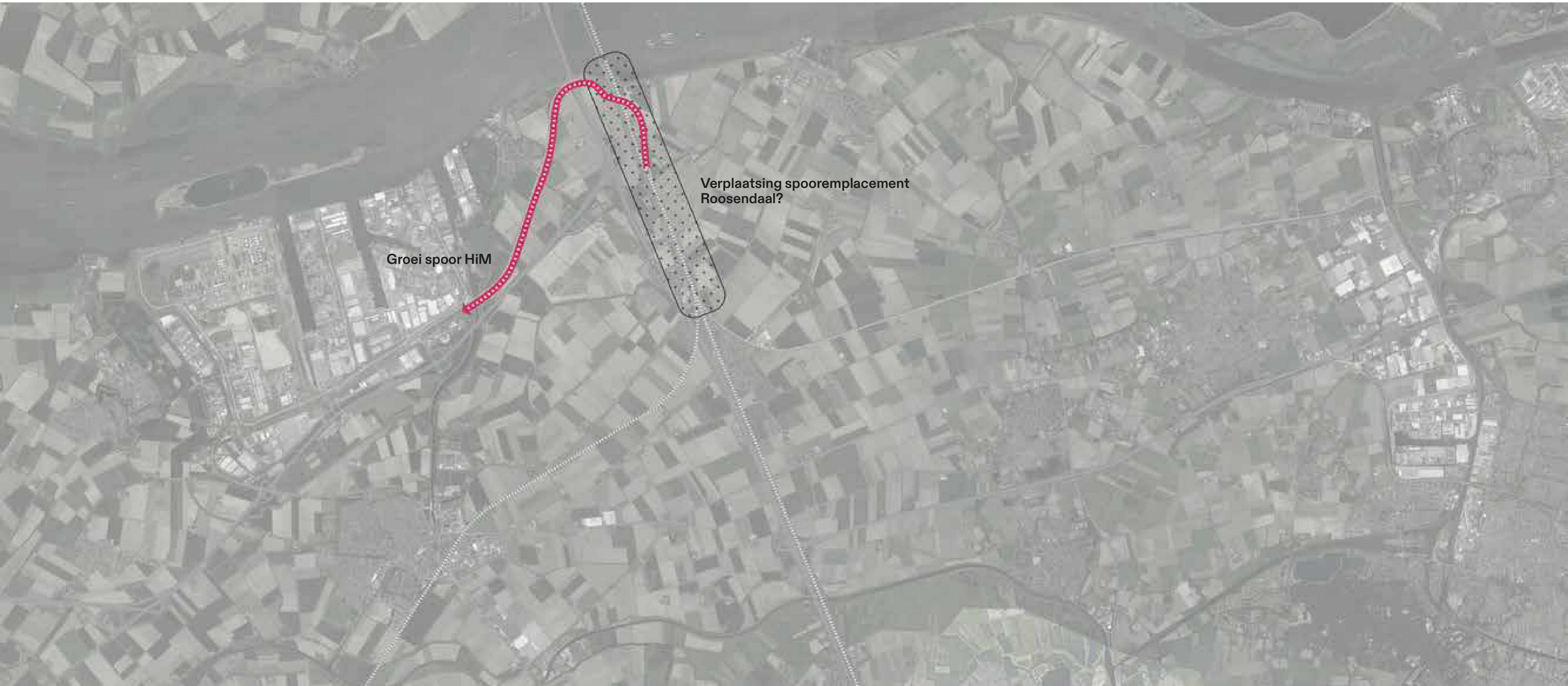
Opgave groen en blauw

Zon en wind

Goederenspoor

Water en bodem sturend

(3) Belangen op schaalniveaus

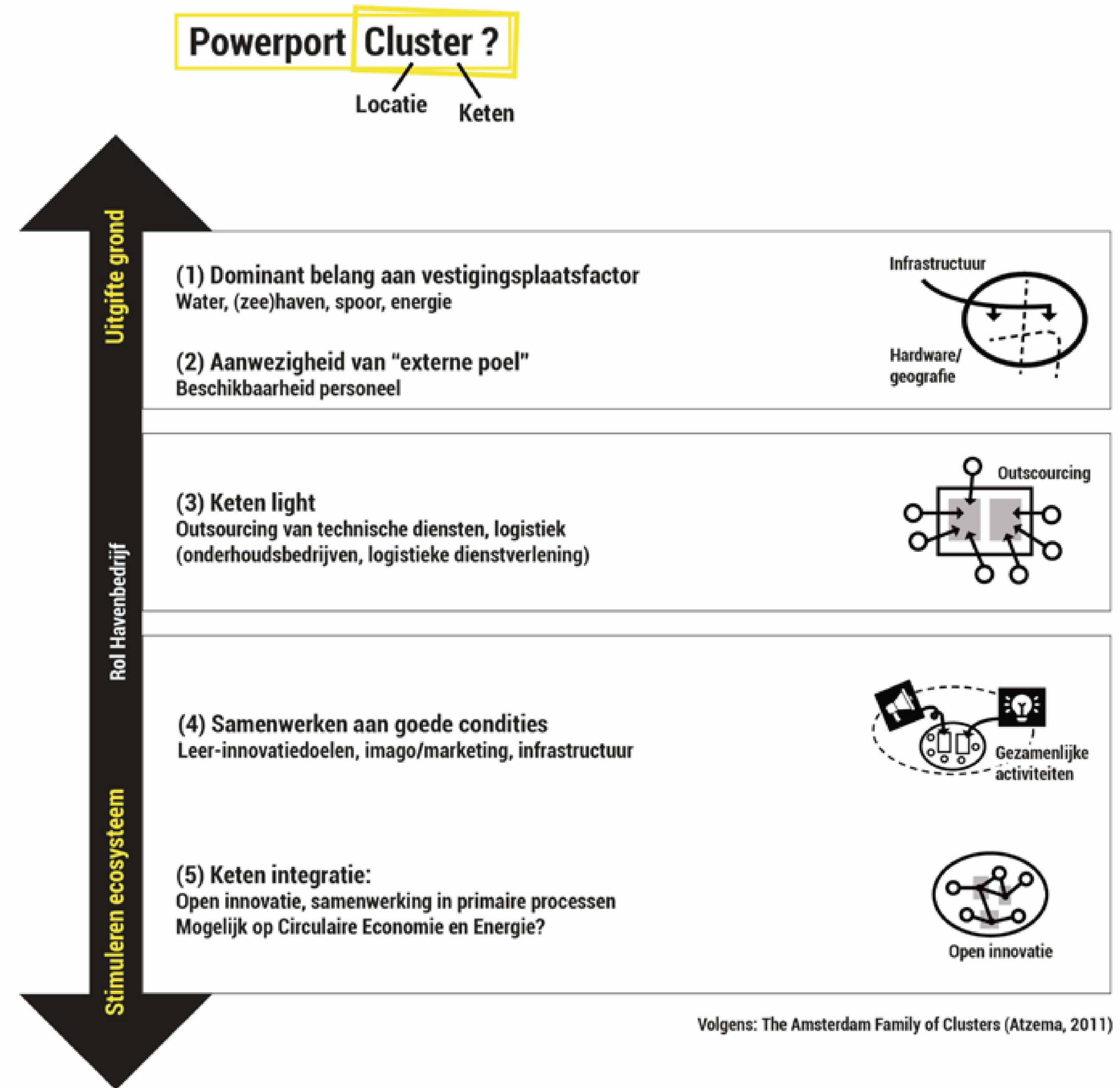
Belangen op verschillende schaalniveaus

Wat voor gebied wil je zijn?

Thema	Nationaal belang	Regionaal belang	Lokaal belang
 Energietransitie (CO2 reductie)	Realisatie nationale energieopgave (bv uitbreiding netcapaciteit, stabiel energienet en verduurzaming industrie -> Ruimte vraag voor PCR-projecten zoals aanlandingen Wind op Zee, DRC, netwerk TenneT, Verduurzamen zware chemie/industrie (zoals Shell). 250 hectare Aantrekken van nieuwe industriële partijen (groeiemarkten). 77 hectare Behalen doelen verschillende klimaatsfeits (bedrijf), elektrificatie gebouwde omgeving, mobiliteit landbouw en landgebruik, Elektrificering scheepvaart vervoer, Modaliteitstransitie	Netcapaciteit voor bedrijven ruimte voor vestiging, uitbreiding en verduurzaming. Netcapaciteit voor andere maatschappelijke opgaven: wonen, zorg, onderwijs. Beschikbaarheid ontwikkelmogelijkheden bedrijven (omdat er ruimte op het net komt). Beschikbaarheid schaarse mogelijkheden havenwatergebonden bedrijvigheid. Electrificering: kracht in samenwerking met Bergen op Zoom Grootverbruik en daarmee groot besparingspotentieel. Ruim 780.000 MWh elektriciteit. Ruim 483 miljoen m3 aardgas Ruimte voor zon, wind en (regionale) warmte (DRC)	Toegang tot netcapaciteit (aansluiten op landelijk/regionaal netwerk) voor (nieuwe) woonwijken en lokale MKB-bedrijven. Verduurzaming bedrijven. (Toekomstige) nabijheid breed spectrum energiebronnen. Windmolens, geothermie, zon op land (130-160 ha tot 2030)
 Warmtetransitie	Transitie naar duurzame energiebronnen	Vollgstellen voldoende ruimte voor regionaal warmtenet (40.000 woningen). Benutten van restwarmte uit de industrie (Amerhet). Uitbreiden aansluitingen warmtenet (bv warmtetransitie)	Zeggenschap. Moedelen in de warmtetransitie. Potentiële business case/verdienmodel (via havenbedrijf). Toekijding: Warmte wordt hier uit de grond gehaald en afgevoerd met consequenties voor de omgeving. Transportbedrijven leveren doorstromingen en benutteningen op, maar lokale kernen worden uit aangekoken (onverminderde top variërend van 15.000 - 30.000 per woning, afhankelijk van locatie). Leiden te lage energiekosten. Beprieken van lokale (milieu)impact. Beprieken overlast van goederenstromen. Versterken werkgelegenheid.
 Circulaire economie	Ruimte vraag op multimodaal bereikbare (spoor, weg, bus, energie) clusters zoals Moerdijk, Rotterdam, Eemshaven, Antwerpen, Delfzijl, Vlissingen. 77 hectare Waarborgen dat er ruimte is zodat bedrijven invulling kunnen geven aan grondstoffentransitie/klimaatdoelen. Borgen dat grondstoffentransitie hand in hand gaat met modal shift naar duurzaam vervoer (bus, boot, spoor)	Moerdijk is locatie voor circulaire economie (ruimtelijk voorstel) 77 hectare Compact circuit. Beprieken van de regionale impact door maximaal inzet op circulariteit. Borgen dat grondstoffen transitie hand in hand gaat met modal shift naar duurzaam vervoer (bus, boot, spoor)	Toekijding: Grondstoffentransitie levert naar verwachting meer ruimtedruk en meer goederenstromen op met mogelijk ook meer privaatse stoffen. Spoorscapiteit (reestijd langs dorp Moerdijk) onvoldoende, mogelijk op termijn meer terminus capaciteit nodig (beoogt op Roode Vaart rekena) Milieu impact op de omgeving niet bekend. Minder CO2 onduidelijk of er meer geluid, geur of andere gevoelige stoffen worden afgevoerd
 Nationale woningbouwopgave	De grootschalige woningbouwopgaven liggen buiten dit gebied.	Concentreren/ verdichten in stedelijke gebieden. Met mogelijke uitruk ontwikkelgebieden (van bedrijventerren naar wonen in stedelijk gebied) Behoud arbeidsmarktpotentieel in regio	Circa 3.000 woningen in woondal. Voor leefbaarheid, diversifiëren en verduurzamen woningaanbod (behoud voor zonnepaneel aanbod) Moerdijk: woningvoorraad groeit met met economie. Driemiljoen 1.500 in woondal (50 ha). Ontwikkelruimte kennen cruciaal ivm leefbaarheid.
 Ruimte vraag grootschalige logistiek	Ruimte vraag door ligging aan goederenkorridor (weg, water en spoor) tussen Rotterdam, Antwerpen, Zeeland en Rijngebied. 77 hectare	Logistiek met regionale meerwaarde behouden en autonome groei faciliteren. Grootschalige logistiek als regionale hub rondom Moerdijk t.a.v. de geteste regio. Benutten potentie multimodale bereikbaarheid+ energie+ connectiviteit arbeidsmarkt. Druk geeft kans beter benutten bestaande ruimte. Ruimte vraag grootschalige logistiek: 155-196 hectare (2022-2030) en 20-76 hectare (2031-2040) . (RS dit is sec de vraag, er is ook land aanbod, nog te ontwikkelen boeien en ruimtevraag door herontwikkeling)	Moerdijk: belang bij voorkomen van verdere uitbreiding XL logistiek vanwege ruimtedruk van logistiek + aanvullende voorzieningen zoals huisvesting arbeidsmigranten, truckparking, druk op de arbeidsmarkt. Driemiljoen: Past niet binnen karakter gemeente (belang, niet hier).
 Ruimte vraag overige bedrijvigheid / MKB		Knooppunt van Stabantse binnenwaart en watergebonden bedrijventerren aan o.a. Wilhelminakanaal. Benutten potentie multimodale bereikbaarheid+ energie+ connectiviteit arbeidsmarkt. Marktdruk geeft kans beter benutten bestaande ruimte. Ruimtedruktoefte (=vraag aanbod) is in West Brabant Oost +124 tot 172ha t/m 2030 . Met name mismatch in regulier (MKB) en grootschalige logistiek.	Versterken vestigingsklimaat gemeente. Sterk netwerk lokaal/regionaal opererende bedrijven. Belang bij borgen van ontwikkelruimte voor (door)groeit lokaal MKB. Hiermee ontwikkeling terrein Zevenbergen Noord (Moerdijk). Voorkomen dat hier alleen (inter)nationale bedrijven zich kunnen vestigen, maar de lokale MKB'er niet. Schultruimte realiseren voor lokale kwaliteitsverbetering (uitbreiding Brakjespolder (Driemiljoen, 30 ha) - bedrijven uit de kern, woningen inbreiden) Ondersamenen klimaat haven versterken (Driemiljoen); Herontwikkeling Amergebied.
 Landbouw	Zoektoe: "Beste landbouwgronden ter wereld", behoud van vruchtbare gronden	Toekomstbestendig zoetwatersysteem. Transitie landbouw naar toekomstbestendige (zilt)soorten. Biosbased / plantbased economie -> opgepotenteerde polders voor industrie (en zoekgebieden agroparken? 77 hectare). Regionale afstemming clustergebieden (a la APC Nieuw-Prinsenland)	Economische, visuele en kwaliteitsdrager van het buitengebied. Behoud van vruchtbare gronden. Biodiversiteit vergroten. Bestaanszekerheid voor boeren/wonens
 Mobiliteit	Belangrijk knooppunt A16/A17 en belangrijke binnenwaartroute (Wilhelminakanaal). Mobiliteitstransitie.	Mobiliteitstransitie. Benutten vervormpotentie staten Lage Zweluwe. Regionaal hubfunctie van treinstations Zevenbergen en Lage Zweluwe. Verbeteren bereikbaarheid werklocaties (met name HIMA/PM) met OV & fiets	Fijnmazige bereikbaarheid. Lokaal vervoeraanbod om kleine kernen bereikbaar te houden vanuit de stationslocaties Zevenbergen en Lage Zweluwe en vanuit de voorzieningenkernen. Toekijding: Meten met beperkte (OV/ fiets) bereikbaarheid van hubfunctie en dorpen. Opleidingsrichtingen (1) Hubfunctie Lage Zweluwe voor bereikbaarheid kernen Driemiljoen, (2) Reelante busverbinding tussen station Lage Zweluwe, LPM, HMA en Zevenbergen (optioneel aanbod in OV coöperatie Arriva), (3) Werkgeversaanbod vanuit bedrijven (bv collectief vervoer van/ naar OV hubs)
 Water en bodem Storing / Waterveiligheid	Waterveiligheid primaire ketogen. Energieknooppunt voldoende beschermde. Ingang naar wateroverlast	Waterveiligheid: reguliere nationale versterkingsopgave (HWP): dijken langs Hollands Diep, rondom Goortuiderberg en langs de Zuid Willemvaart (= één systeem) 77 hectare Haven en industriegebied Moerdijk voldoende beschermd (ligt buitendijkt). Waterveiligheid: aanvullende opgave voortkomend uit Powerport (geen onderdeel HWP) om te blijven voldoen aan risicobeoordelingswaarden waterveiligheid rondom haven (en mogelijk elders). Afwenteling van wateroverlast voorkomen. Ruimte vraag informatie en berging. Locaties in Moerdijk/Driemiljoen/ Goortuiderberg liggen in laaggelegen gebied dat regelmatig onder kan lopen.	Dijkverhogingsprogramma. Herstelen kwakstelsel als bergboekse recreatiegebied. Behoud van ontwikkelpotentie woningbouw. Toekijding: Opleidende kleur op Brabantse sgraveringskaart. Ligt heel gevoelig als hier wel alle energieën en nationale economische opgaven kunnen komen, maar lage ligging wel belemmerend in voor lokale woningbouw.
 Natuur / recreatie	Nationaal Park De Bosboom, Hollands Diep	Naad van Brabant / Driemiljoen. Benutten recreatieve potentie vanuit Zuidwaterlinie.	Recreatie potentie vanuit stedelijk gebied. Komen tot robuuste structuren in aansluiting op omgeving (Landschapspark, Broed-Etten+sur, Bosbosch, zone langs Mark/Dintel, Zuidwaterlinie). Amisite tot aantrekken meer bezoekers die langer blijven. Groenblauwe mantel ter afscheerming.
 Leefbaarheid	Breed welvaart, algehele leefbaarheid verhogen en milieuregels waarborgen door vermindering fijnstof, NOx uitstoot, etc.	Huisvesting van arbeidsmigranten.	Doortrekking Roode Vaart. Herstel en ontwikkelen EVZ. Bessenstrategie (Klimaat). Bestaanszekerheid en toekomstperspectief. Vitalie dorpen met ontwikkelingsmogelijkheid. Behoud van voorzieningendraagvlak en ontmoetingsplekken. Schone lucht, gezondheid (o.a. ook in relatie tot veerhouder), gebied op aanvaardbaar niveau, externe veiligheid. Klimaatadaptieve technieken. Geplande werk / en leefomgeving.

Bevindingen tabel

- Ruimte vraag lijkt niet te gaan passen. Komen we in de knel in 2030, 2035 of 2040?
- Kwaliteitsvraag. Sturen op ruimte en infra of sturen op ecosysteem met lokale/regionale meerwaarde?

Vandaag: werksessie in 2 rondes

Ronde 1: Markt langs de projecten - Technische verdieping.

- Inlezen en aanvullen

Ronde 2: In groepen uit elkaar om belangentabel in te vullen en daar het gesprek over te hebben.

- Herken je de belangen? Mis je een belang?
(10 rode en groene stickers om te ranken)
- Waar zit de grootste spanning?
- Welke oplossingsrichting kun je bedenken?